

A Gödöllői Református Líceum Gimnázium és Kollégium
Pedagógiai programja

2008.

Tartalomjegyzék

I. Nevelési program	5
1. Az intézmény bemutatása, adatai	5
1.1 Jogi státus.....	5
1.2 Helyzetelemzés.....	6
1.2.1 Az iskola rövid története	6
1.2.2 Az iskola szervezeti felépítése	7
1.2.3. Az iskola személyi és tárgyi feltételei	7
1.2.3.1. Az iskola személyi feltételei	7
1.2.3.2. Az iskola tárgyi feltételei	7
1.2.4. Az iskola kapcsolatai	8
2. A Gödöllői Református Líceum Gimnázium és Kollégium nevelési programja.....	8
2.1 Az iskolában folyó nevelés és oktatás alapelvei:.....	8
2.1.1 Az evangélium hirdetése, a keresztyén ember jellemvonásainak kialakítása;	8
2.1.2 A tanulás-, munka- és kultúraközpontú, emberséges iskola működtetése;	9
2.1.3. A növendékek erkölcsiségének és vallásos világnézetének szilárd megalapozása, felkészítésük a felsőoktatásba való bejutásra és az ottani helytállásra;	9
2.1.4. A nemzeti identitás fejlesztése	10
2.1.5 Legalább egy modern idegen nyelv középszintű elsajátítása.	10
2.2 Az iskolában folyó nevelés és oktatás célja:	11
2.3 Nevelési feladatok	13
2.3.1 A hatékony tanítási, nevelési folyamat érdekében:	13
2.3.2 A szociális nevelés terén:.....	14
2.3.3 A vallási és erkölcsi nevelés formái:	14
2.4 A nevelőmunka eszközei, eljárásai	15
2.4.1 Eljárások:	15
2.4.2 Ajánlott eljárások:	15
2.4.3 Általánosan alkalmazandó eljárás:	16
2.5 Az oktatómunka céljai	17
2.6 Az oktatómunka feladatai, eszközei, eljárásai.....	18
2.7. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.....	19
2.7.1 A személyiségfejlesztés területei a következők:	19
2.7.2 A tanulók jutalmazásának elvei és formái:	20
2.7.3 A fegyelmező intézkedések alkalmazásának elvei:	21
2.8 A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok	21
2.9. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység	23
2.10 A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység	25
2.10.1 A tehetséggondozás és fejlesztés	25
2.10.2 Tevékenység, eszközök:.....	26
2.11 A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok	27
2.11.1 Célok:	27

2.11.2 Eszközök:	27
2.11.3 Közreműködők:	28
2.12. A tanulási kudarcnak kitétt tanulók felzárkóztatását segítő program.....	28
2.13. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység.....	29
2.13.1 Alapelvek:	29
2.13.2 Eszközök:	29
2.13.3 Szociális ösztöndíj, szociális támogatás megállapításának és fölosztásának elvei	30
2.14. A pedagógiai program végrehajtásához szükséges, nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke.....	30
2.15. A szülők, tanulók, pedagógusok együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei.....	31
2.15.1 Együttműködés formái szülők és pedagógusok között:	31
2.15.2 Együttműködés a tanulók és pedagógusok között:	32
2.15.3 Együttműködés a pedagógusok között:	32
2.16. Az iskolai egészségnevelési program.....	35
2.16.1 A program elkészítésének alapjai	35
2.16.1.1 Helyzetelemzés, helyzetkép.....	35
2.16.1.2 Erőforrások.....	37
2.16.2 Alapelvek, célok	38
2.16.2.1 Alapelvek.....	38
2.16.2.2 Hosszútávú pedagógiai célok.....	39
2.16.2.3 Konkrét célok és feladatok.....	40
2.16.3. Tanulásszervezési és tartalmi keretek	44
2.16.3.2. A mindennapos testmozgás lehetőségének megteremtése.....	44
2.16. 3.3. Tanórán kívüli lehetőségek.....	44
2.16.3.4 Módszerek.....	45
2.16.3.5 Taneszközök.....	45
2.16.3.6 Továbbképzések.....	46
2.17. Környezeti nevelési program.....	46
2.17.1 A környezeti nevelési program elkészítésének alapjai	46
2.17.1.1 Törvényi háttér, szabályzók.....	46
2.17.1.2. Helyzetelemzés, helyzetkép.....	48
2.17.2 Alapelvek, célok	52
2.17.2.1 Általános célok, értékek a keresztyény iskolában folyó környezeti nevelésben.....	52
2.17.2.2 Hosszú távú pedagógiai célok.....	52
2.17.2.3 Konkrét célok és feladatok	53
2.17.3. Tanulásszervezési és tartalmi keretek	56
2.17.3.1 Tanórai keretek.....	56
2.17.3.1.1 Környezeti nevelés tantárgyi keretek közt az alsóbb évfolyamokon (7-8.).....	56
2.17.3.1.2 Környezeti nevelés tantárgyi keretek közt a felsőbb évfolyamokon (9-12.).....	58
2.17.3.1.3 Osztálykirándulások.....	59
2.17.3.2. Tanórán kívüli lehetőségek.....	59
2.17.4. Módszerek	64
2.17.5. Taneszközök	66
2.17.6 Az iskolai környezet.....	67
2.17.7 Kommunikáció	68
2.17.8 Minőségbiztosítás / minőségellenőrzés	68
2.17.9 Továbbképzések	71

2.18 A fogyasztóvédelmi oktatás feladata	71
II. Helyi tanterv	72
1. Gödöllői Református Líceum Gimnázium és Kollégium tanterve	72
2. Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásának elvei	76
3. Az iskola magasabb évfolyamára való lépés feltételei	77
4. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái.....	77
5. A tanulók magatartása, szorgalma értékelésének és minősítésének követelményei	78
6. A középszintű és emeltszintű érettségi vizsga témakörei	79
7. A tanulók fizikai állapotának mérése	79
7.1 A mérés célja:.....	80
7.2 A fizikai állapot mérésének módszere	80
7.2.1 Az aerob állóképesség mérése:	80
7.2.2 Általános testi erő, erő- és állóképesség mérése:	80
7.2.3 A próbák végrehajtásához és értékeléséhez szükséges szempontok:	81
8. Az iskolai írásbeli beszámoltatások formái, rendje, korlátai, a tanulók tudásának értékelésben betöltött szerepe, súlya	81
8.1 Írásbeli beszámoltatások formái	81
8.2 Írásbeli beszámoltatások rendje.....	82
8.3 Az írásbeli beszámoltatások korlátai.....	82
8.4 Az írásbeli beszámoltatásoknak a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepe és súlya	82
9. Az otthoni (napközis és tanulószobai) felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai	83
9.1 Az írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei	83
9.2 Az írásbeli és szóbeli feladatok korlátai:.....	83
III. Zárórendelkezések	85

I. Nevelési program

1. Az intézmény bemutatása, adatai

1.1 Jogi státus

Az alapító neve és székhelye: Gödöllői Református Egyházközség

2100 Gödöllő, Szabadság tér 9.

Az alapított iskola típusa: hatosztályos gimnázium

neve: Gödöllői Református Líceum Gimnázium és Kollégium

székhelye: 2100 Gödöllő, Szabadság tér 9.

Az iskola fenntartói jogának gyakorlója:

Gödöllői Református Egyházközség Presbitériuma

Az iskola alaptevékenysége:

Gimnáziumi oktatás, nevelés nappali rendszerben 7-12. évfolyamokon

Felügyeleti szervei:

Egyházi: Magyarországi Református Egyház Zsinata a Dunamelléki
Református Egyházkerület útján

Világi: Pest Megye Főjegyzője

Működési engedély:

A Gödöllői Református Líceum működését az 1992. szeptember 1-én kiadott, Gödöllő Város Jegyzője által hiteles 59/1992. sz. engedély alapján kezdte meg. Pest Megye Főjegyzője ezt az engedélyt az 1997. március 21-én a 4051/1997. sz., a 2001. augusztus 23-án kelt 98-9/2001. sz., 2005. augusztus 31-én 3432-2/2005 sz., 2007. április 12-én 2544-2/2007 sz., majd 2008. augusztus 29-én 2366-4/2008 sz. határozatban módosította.

1.2 Helyzetelemzés

1.2.1 Az iskola rövid története

Hatosztályos középiskolánk a rendszerváltás után, 1992-ben indult a gyülekezet, a város, a szülők és a tanárok összefogásának eredményeképpen. Iskolánk épülete 1949-ig az államosításig református elemi iskolának adott helyet. E nagyon értékes helyi örökségünk mellett munkánkban a magyar református kollégiumok évszázados értékörző, értékközvetítő pedagógiai hagyományát szeretnénk folytatni. Diákjaink valamint tanáraink lelki és szellemi épülésével párhuzamosan új tantermek, előadótermek, könyvtár, számítástechnikai gépterem, tornacsarnok és kollégium létesülése jelzi iskolánk anyagi gyarapodását.

Diákjaink elsősorban a Gödöllő és környéke református gyülekezeteiből kerülnek ki, de kisebb részben evangélikus, baptista és katolikus tanulók is felvételt nyernek. A gimnázium tanulóinak 60 %-a bejáró.

Iskolánk nevelési programjának szerves részét képezik a reggeli áhítatok, a tanrendbe illesztett református, evangélikus, katolikus hittanórák és egyházi, illetve nemzeti ünnepek méltó szellemiségű megünneplése csakúgy, mint a szomszédos gyülekezetekben végzett szolgálataink. Végzős diákjaink felvételi sikereiben, valamint református iskolák egymás közötti, illetve megyei, országos tanulmányi vetélkedőkön és sportversenyeken elért szép helyezésekben mutatkoznak meg erőfeszítéseink. Diákszínjátszó csoportunk és énekkarunk sikerrel szerepelt városunkban és a környékbeli községekben és eljutottak Erdélybe, Felvidékre, Olaszországba, illetve Németországba is.

Tanulóink idegen nyelvből (angol, német, francia) és számítástechnikából a kötelező órákon kívül szabadon választható órákat is felvehetnek. Ezen kívül a tantárgyi szakkörök, különféle önképzőkörök és sportkörök munkájában vehetnek részt.

1.2.2 Az iskola szervezeti felépítése

A Gödöllői Református Líceum Gimnázium és Kollégium többcélú intézmény. A gimnázium mellett a Líceum fiútanulói részére kollégium működik. A kollégium pedagógiai programját az 1. számú melléklet tartalmazza. A fenntartói jogokat a Gödöllői Református Egyházközség Presbitériuma az Igazgatótanácson keresztül gyakorolja.

Az iskolában még a következő közösségek működnek szervezetten:

Pedagógusok szakmai munkaközösségei

Diákönkormányzat

Líceumi Szülők Szervezete

1.2.3. Az iskola személyi és tárgyi feltételei

1.2.3.1. Az iskola személyi feltételei

A gimnáziumban 35 főállású pedagógus tanít. Ebből középiskolai tanár 30 fő. Az iskola gazdasági ügyeinek intézésére egy gazdasági vezetőt és egy ügyviteli dolgozót alkalmaz. Az eredményesebb oktató-nevelő munkát egy oktatástechnikus és 5 fő hivatalsegéd, egy portás és egy részmunkaidős karbantartó segíti.

1.2.3.2. Az iskola tárgyi feltételei

A gimnáziumban 12 osztályterem, öt csoport foglalkozásra alkalmas terem áll rendelkezésre. Két előadó, egy szertár, két informatika, egy nyelvi szaktanterem, egy könyvtár és olvasóterem áll még rendelkezésre az oktatás-nevelés céljaira. A testnevelés és sport céljaira a gimnáziumnak van egy nagy tornacsarnoka, sportpályája, udvari sportlétesítmények, szertárak és szociális helyiségek biztosítottak.

A fenntartó református gyülekezet áhítatok, rendezvények tartására megengedi helyiségeinek használatát (templom, gyülekezeti terem, ifjúsági terem).

1.2.4. Az iskola kapcsolatai

Az iskola igyekszik jó kapcsolatot kialakítani Gödöllő város önkormányzati iskoláival. Nagyon jó együttműködés alakult ki a város három gimnáziuma között. Igyekszünk megismerni a környező települések általános iskoláit, hiszen tanulóink nagyobb része bejáró.

Szoros együttműködés alakult ki a Magyarországi Református Egyház Dunamelléki Egyházkerület középiskoláival.

Testvériskoláink elsősorban a határon túli magyar iskolák közül kerülnek ki (Kolozsvári Református Kollégium, Péterfalvi Református Líceum).

2. A Gödöllői Református Líceum Gimnázium és Kollégium nevelési programja

2.1 Az iskolában folyó nevelés és oktatás alapelvei:

2.1.1 Az evangélium hirdetése, a keresztyén ember jellemvonásainak kialakítása;

Intézményünkben, mely világnézetileg elkötelezett egyházi gimnázium, fontosnak tartjuk a keresztyén értékrendszer alapján való tájékozódást és ennek hiteles megélését. Számunkra a keresztyén értékrendszer jelenti az egyetemes emberi értékek alapját. A fenntartói elvárásoknak megfelelően törekszünk olyan, jellegében keresztyén, felekezeti iskola lenni, ahol hitükben, jellemükben erős, tudásukban felkészült, tehetséges diákokat nevelnek.

2.1.2 A tanulás-, munka- és kultúraközpontú, emberséges iskola működtetése;

Az európai kultúrára tekintve nem tagadható, hogy a kereszténység alapvetően és közvetlenül járult hozzá a modern tudomány fejlődéséhez és az élet minőségének javulásához. A bennünket is meghatározó protestáns etikai alapok nélkül elképzelhetetlen lett volna az a dinamikus fejlődés, amely akár Nyugat-Európában, akár az Egyesült Államokban végbement, és úgy tűnik, hogy ez a fejlődés éppen akkor torpan meg, illetve téveszt célt, amikor ezektől az alapoktól eltávolodunk. Napjainkra az épülés után ugyanis láthatjuk a romlást is, melynek elsődleges oka az erkölcsi értékek devalválódása. Éppen ezért a keresztyénség missziós felelőssége, hogy a megélt evangélium által újra só, világosság és kovász legyen a világ számára, akár egy felekezeti iskolán keresztül is. A tehetségek kibontakoztatásában és nevelésében az egyház a múltban élen járt, mert az adottságokat Istentől kapott ajándéknak tekintette. A tehetség pedig tudatos támogatás hiányában elvész, mert a tehetséget el lehet vesztegetni, és el lehet nyomni. Egy adott kultúra mindig hitbeli elkötelezettségben gyökerezik, és kulturális központokban formálódva felülről lefelé hatja át a társadalmat. Mivel a társadalomban megélt hétköznapi életünk az uralkodó kultúra foglya, a legtöbb vélekedésünket, döntésünket, erkölcsi érzékünket leginkább ez határozza meg. Ha az egyház – betöltve a Krisztustól kapott missziói küldetését – mint „kovász” hatással akar lenni a társadalomra, mindenekelőtt be kell törnie azokba a közösségekbe, amelyekből a kulturális változások indulnak. Ennek kézenfekvő eszköze lehet az a gimnázium, mely úgy neveli a rábízott tehetségeket, hogy azok tanulmányaik végeztével minél magasabb szintre juthassanak.

2.1.3. A növendékek erkölcsiségének és vallásos világnézetének szilárd megalapozása, felkészítésük a felsőoktatásba való bejutásra és az ottani helytállásra;

Noha tudatában vagyunk annak, hogy a mai korszak látszólag és általánosan elveti az erkölcsi értékeket, mi mégis fontosnak tartjuk a tudatos erkölcsiségre való nevelést. Olyan közösséget szeretnénk formálni, mely tiszteli az értékeket, felismeri és megkülönbözteti a helyest a helytelentől, az igazat a hamistól, az értékest az értéktelentől, és képes a jó mellett dönteni. Arra törekszünk, hogy

közösségünk tagjait – a diákokat, a tanárokat és a többi alkalmazottat – az igazságosság, az őszinteség, a becsületesség, az egyenesség, az istenszeretetből következő felelősségtudat és a felelősség vállalására való készség jellemezze. Mutassanak igaz emberséget, az igaz emberségben ismeretet, az ismeretben önuralmat, az önuralomban állhatatosságot, az állhatatosságban kegyességet, a kegyességben felebaráti szeretetet. Életüket és munkájukat jellemesség, lelkiismeretesség és hűség hitelesítse – hűség a hithez, az emberi közösségekhez (nemzet, család, iskola- és osztályközösség, barátok) és azokhoz az elvekhez, melyek meghatározók számukra. Legyenek készek a segítségnyújtásra, képesek az empátiára és az együttműködésre. Műveltek és intelligensek, önmagukkal és másokkal szemben igényesek legyenek, érzékeny és értő befogadói a művészeteknek és a tudományoknak. Legyen igényük az önművelésre, rendelkezzenek általános és speciális műveltséggel, legyenek motiváltak az állandó tanulásra és az új ismeretek befogadására. Ismerjék az elfogadott társadalmi normákat, ragaszkodjanak azok pozitív elemeihez, tartsák be az alapvető udvariassági szabályokat. Reális önismerettel bíró, autonóm személyiségek legyenek, akik céltudatosak és sikerorientáltak, ugyanakkor kellően alázatosak is másokkal szemben, s akik pozitív eszmény- és példaképeket követnek. Tudjanak alkalmazkodni a változó feltételekhez, legyen határozott életcéljuk, törekedjenek az önfejlesztésre és önmenedzselésre. A kudarccokat tanulják meg helyesen feldolgozni, a bennük lévő feszültségeket, szorongásokat oldani. Legyenek képesek túrni és megoldani a konfliktusokat.

2.1.4. A nemzeti identitás fejlesztése

Ismerjék és szeressék hazánkat, nemzetünket, történelmünket, tiszteljék nemzetünk szimbólumait. Ismerjék, védjék, tiszteljék és gyarapítsák kultúránkat és hagyományainkat. Anyanyelvünket tisztán használják, műveljék, és ragaszkodjanak hozzá. A határainkon túl, kisebbségben élő magyarokkal közösséget érezzenek, problémáikat ismerjék, keressék a velük való kapcsolatot.

2.1.5 Legalább egy modern idegen nyelv középszintű elsajátítása.

Igyekezzenek minél több nyelvet elsajátítani. Tartsák tiszteletben szomszédaink és minden európai nép nemzeti érzéseit, valamint az egyetemes emberi jogokat. Érzékeljék Európa és az emberiség globális problémáit, óvják környezetünket.

2.2 Az iskolában folyó nevelés és oktatás célja:

A Református Líceum Gimnázium és Kollégium világnézetileg elkötelezett egyházi fenntartású iskola, amely főleg a református vallásúak, de más történelmi egyházakhoz tartozók számára kíván pedagógiai szolgáltatást nyújtani.

Küldetésnyilatkozat

A Református Köznevelési Törvényben rögzítettek alapján az iskolában folyó nevelés célja, hogy

- „tanulóit művelt, jellemes keresztyén emberekké, az egyetemes emberi értékek tisztelőivé, a magyar haza, nemzet hűségese és áldozatkész alkotó polgáraivá formálja, akik mindenkor készek az örökölt és a jelenkori kultúra valódi értékeit befogadni, gyarapítani és közvetíteni és továbbadni;
- református tanulóit egyházunk hitvalló tagjaivá;
- nem református tanulóit vallásuk szabad gyakorlásának biztosítása mellett saját felekezeti és a református egyház értékeinek megbecsülésére nevelje.”

További céljaink hogy,

- iskolánk betöltse egyházi küldetését: elvezesse tanítványait Istenhez, teremtsen szintézist az Istentől kapott hit és a műveltség, valamint a hit és az élet között;
- a hátrányos helyzetű tanulók érettségire, továbbtanulásra való felkészítése;
- az iskola tanulói szociális érzékenységének fejlesztése;
- a középfokú és emeltszintű érettségi vizsgára, a felsőfokú oktatási intézményekben történő továbbtanulásra való felkészítés
- diákjaink megszerezzék azokat a kulcskompetenciákat, amelyek elengedhetetlenek a változásokhoz való rugalmas alkalmazkodáshoz, a változások befolyásolásához, saját sorsuk alakításához. A kulcskompetenciák azok a kompetenciák, amelyekre minden egyénnek szüksége van személyes boldogulásához és fejlődéséhez, az aktív állampolgári létehez, a társadalmi beilleszkedéshez és a munkához. A nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciák tanításának módszereit az egyes tantárgyak részletes tantervi leírása tartalmazza.

Kiemelten kezeljük a testi nevelést, az egészséges életmód kialakítását, a sportolás megszerettetését, valamint a szülőkkel együttműködve a tanulók

képesség- és személyiségfejlesztését, rendszerben való gondolkodásuk kialakítását.

2.3 Nevelési feladatok

2.3.1 A hatékony tanítási, nevelési folyamat érdekében:

- arra törekszünk, hogy tanulóink megismerjék, tiszteljék és szeressék hazánk kulturális örökségét és nemzeti hagyományait, s azokat képességeikhez mértén gazdagítsák;
- tanulóinkkal megismertetjük az önálló tanulás és az önképzés hatékony módszereit;
- törekszünk a diákok kreatív, az igazságok felfedezésére irányuló képességeinek kibontakoztatására;
- olyan tanítási módszereket alkalmazunk, amelyek hozzásegítik tanulóinkat az életkori sajátosságaiknak megfelelő önálló gondolkodáshoz, tanuláshoz és kritikai képességeik kifejlesztéséhez és amelyek segítségével figyelemmel az egyes tanulók képességeire az általunk közvetített tananyagot a diákok el tudják sajátítani az alkalmazási készség szintjén;
- az iskolát befejező növendékeinket segítjük, hogy megismerjék és választani tudjanak a képességeiknek megfelelő továbbtanulási- és munkalehetőségek között;
- tanulóinkat anyanyelvük igényes használatára, kommunikációs készségeik fejlesztésére ösztönözzük;
- természeti és épített környezetünk védelmét, a természettel való harmonikus együttélést, az egészséges életmódot értéként közvetítjük;
- tudatosítjuk a munkáért, cselekedetekért érzett felelősség, valamint a másik emberrel való együttműködés fontosságát, különös tekintettel a fogyatékos emberekre;
- hangsúlyozzuk a diákok számára a magyar társadalom demokratikus létmódját, illeszkedését az európai integrációs folyamatba, valamint azt, hogy nemzeti identitástudatunk megőrzése és fejlesztése e folyamat kiteljesedése alatt is fontos feladat;
- biztosítjuk a gyermekek intellektuális, érzelmi és testi érésének egyensúlyát;
- kialakítjuk képességüket az együttműködésre, konfliktuskezelésre, önismeretre, az információk szerzésére és szűrésére, feldolgozására, önálló vélemény kialakítására, felelős döntések meghozatalára.

2.3.2 A szociális nevelés terén:

- szorgalmazzuk a tanulók családjainak együttműködésével az emberi és keresztyéni értékek elsajátítását, figyelve a nyílt és kiegyensúlyozott személyiség kibontakoztatására;
- igyekszünk kibontakoztatni bennük a közösségteremtő erőt az emberek és az események megértésének kialakításával;
- gyakoroltatjuk a szolidaritás gondolatát a lemondás és az önzetlen segítségadás alkalmával, különös tekintettel a testi és érzékszervi fogyatékosokra, a nehéz anyagi körülmények között élőkre;
- különös gondot fordítunk a mások iránti tisztelet és a nemes célokért való együttműködési készség kialakítására a dialógus, a szolgálatkészség és a kulturált társadalmi érintkezés formáinak gyakorlásával;
- szorgalmazzuk a társadalmi és gazdasági élet törvényeinek fokozatos megismerését a társadalom különböző rétegeinek hiteles bemutatásával;
- már az iskola életében felkészítjük a tanulókat a közéleti felelősségre;
- szakszerű segítséget veszünk igénybe a sérült és a nehezen beilleszkedő tanulók nevelésében;
- külön gondot fordítunk a tervszerű, rendszeres tehetséggondozásra.

2.3.3 A vallási és erkölcsi nevelés formái:

- tevékenységünk minden szintjén a szeretet és összetartozás légkörének kialakításán fáradozunk az iskolában;
- a református iskola sajátos küldetésének megfelelően biztosítjuk, hogy a tanulók szilárd és kiegyensúlyozott hitbeli ismeretekhez jussanak a rendszeres és módszeres tanórai hitoktatásban;
- segítjük a növendékek korának megfelelően a hit kibontakozását, az istentiszteleti és más hitéleti alkalmak megszerettetését, és ezáltal az Istennel való mélyebb kapcsolat kialakulását;
- fontosnak tartjuk a vallási ünnepeinken való részvételt és azok méltó megünneplését;
- megteremtjük a tanítás utáni imádság, a napkezdő áhítat, valamint a többi hitéleti alkalom lehetőségét (evangelizációk, csendesnapok, bibliaórák, stb.);
- előmozdítjuk a gyülekezeti közösségekkel való kapcsolatot;
- hangsúlyozzuk a hitoktató (lelkész) kitüntetett felelősségét az iskola

református keresztyén szellemiségének és erkölcsiségének előmozdításában a nevelők segítségével.

2.4 A nevelőmunka eszközei, eljárásai

A nevelőknek, diákoknak, szülőknek ismerniük kell az iskola pedagógiai programját, céljait, oktatási, képzési lehetőségeit, kínálatát, az iskolai közösség működési szabályait.

2.4.1 Eljárások:

- együttes program- és szabályalkotás, fejlesztés a törvényi előírásoknak megfelelően;
- az alapvető iskolai dokumentumok hozzáférhetőségének biztosításában;
- a beiskolázás- felvételi eljárás során a tanulók és szüleik az iskola tájékoztatójában és honlapján megkapják a szükséges információkat;
- minden tanév kezdetén osztályfőnöki órákon kell foglalkozni a Házirend ismertetésével, értelmezésével minden évfolyamon;
- a nevelőknek arra kell törekedniük (különösen az osztályfőnököknek, helyettes osztályfőnököknek), hogy minél jobban megismerjék növendékeiket, testi - szellemi állapotukat, családi-társadalmi körülményeiket.

2.4.2 Ajánlott eljárások:

- egyéni és csoportos beszélgetések,
- osztályfőnöki órák,
- osztályértekezletek,
- szükséges esetben családlátogatás.
- A nevelők, nevelőtestület, iskolavezetés minden lehetőséget használjon föl a visszacsatolásra, visszajelzésre.

Az SzMSz és a Házirend diák- és szülői képviseletre, vélemény-nyilvánításra, ellenőrzésre vonatkozó előírásai mindehhez elegendő eszköz- és eljárási lehetőséget adnak.

- Az iskolai élet minden színterén fontos az igényesség, a kellő színvonal (rendezvények, ünnepélyek, stb.).

- A tanórákon ez elsősorban a tudomány legújabb állása szerinti tanári munka eszközeinek alkalmazását jelent, melyekben különös helyet foglal el a korszerű, informatikai és kommunikációs eszközök használata. Egyéb vonatkozásban az intézmény a klasszikus egyetemes és nemzeti kulturális eszközök és anyagok fölhasználását részesíti előnyben.
- Az iskolai élet minden szintjén (csoport, osztály, évfolyam, iskolaközösség) be kell vonni a diákokat (szükséges esetben szülőket) a pedagógiai programok tervezésébe, kivitelezésébe, és korrekciójába.
- Az iskolai munkaterv elkészítésében a Diákönkormányzat (továbbiakban DÖK) a közreműködő partner.
- A 11-12. évfolyam érettségi előkészítő foglalkozásainak megtervezésekor az érintett csoporttal kell a munkát együttesen megtervezni.
- Az iskolai élet minden színterén gondoskodni kell a megfelelő előkészítésről, szervezésről.

2.4.3 Általánosan alkalmazandó eljárás:

- az önálló tanulói tevékenység lehetőségeinek maximális biztosítása.
- tanórákon önálló kutatási feladatok, az iskolai közösségben rendezvények részben vagy egészben önálló megszervezése, lebonyolítása, túl a törvényben biztosított lehetőségeken.
- tanulmányi-, kulturális- és sportversenyeken való részvétel ösztönzése, segítése.
- a tantestület tudatosan ösztönzi és segíti minél több tanulói közösség létrejöttét és működését, például a tanulókörök és csoportok, irodalmi, zenei, művészeti, sportkörök, egyesületek, diákújság és rádió szerkesztőségei, szakkörök, diákkörök.

A tanári munka során az előadással szemben a tanulói kérdéseken alapuló munkáltatás, tevékenység alkalmazását és az önálló tanulói munka módszereit tekintjük elsődlegesnek.

Törekszünk minél több alkalmat teremteni tanár és diák tanórán kívüli együttléteire (előadások, kirándulások, színház-, tárlat-, múzeumlátogatás, táborozás, programokra, műsorokra, rendezvényekre való együttes fölkészülés, stb.).

Az iskola lehetőségeihez képest igyekszik minél több házi tanulmányi-, kulturális- és sportversenyt szervezni, gondoskodik a diákok kulturált iskolai

szórakoztatásáról (diákbálok, osztályrendezvények, stb.), természetesen ragaszkodva a kulturált és fegyelmezett lebonyolítás feltételeihez.

Ösztönözzük diákjainkat hogy önállóan is keressék iskolán kívül a színvonalas kultúrát, a sportolás és szórakozás kulturált lehetőségeit.

Gondoskodunk az ezekkel kapcsolatos információkról, a helyi és közeli lehetőségek ajánlásáról.

Gondoskodunk az ifjúságra leselkedő veszélyekkel kapcsolatos tájékoztatásról, az ezekkel foglalkozó szervezetekkel kapcsolatot tartunk (előadások, megbeszélések, információ, jelzések).

Megkülönböztetett segítséget biztosítunk az iskolai sport és testnevelés feltételeinek fejlesztéséhez:

- óraszám, csoportbontás, eszközök, felszerelés biztosítása,
- a teljesítmények elismerése, propagálása.

Az intézmény széleskörű felelősi rendszert épített ki és működtet. Az ünnepségek és rendezvények lebonyolításáért évfolyamok, osztályok felelősek, beosztásukat az éves munkaterv tartalmazza.

Nagy súlyt helyezünk a közösségi együttlétek formális elemeinek tiszteletben tartására (alkalomnak megfelelő öltözködés, ünnepélyeken egyenruha viselése, tiszteletadás a nemzeti és helyi jelképeknek, Himnusz és Szózat közös éneklése, kommunikációs színvonal, stb.). Az ezekkel kapcsolatos konkrét előírásokat az SzMSz és Házi rend tartalmazza.

2.5 Az oktatómunka céljai

A Református Líceum a diákokat ismereteik gyarapítása, készségeik és képességeik kifejlesztése által alkalmassá akarja tenni műveltségük további fejlesztésére, az önálló szellemi alkotómunkára, az egész életen át tartó tanulásra.

Ezért a tudományos és vallásos neveléssel kapcsolatban rögzített célkitűzések természetesen itt is érvényesek.

Az iskola hagyományai és használóinak igényei alapján hangsúlyozottan a felsőfokú továbbtanulásra készíti föl növendékeit. Kiemelten fontosnak tartja, hogy ennek során lehetőleg minden növendéke számára biztosítsa legalább egy modern idegen nyelv minimálisan középfokú ismeretét, emelt szintű érettségire való felkészítést a helyi tantervben szereplő érettségi tantárgyakból.

Mindezeknek megfelelően alakítottuk ki az iskola jelenlegi oktatási rendszerét.

Az intézmény oktatómunkájának kiemelten fontos célja a hatosztályos oktatási-képzési profil megfelelő színvonalú működtetése, az ehhez szükséges személyi és tárgyi feltételek biztosítása.

Fontos célnak tartjuk, hogy az iskola megtartsa helyét a felsőoktatásra eredményesen főkészítő gimnáziumok és a református középiskolák rangsorában, sőt előrelépjen.

2.6 Az oktatómunka feladatai, eszközei, eljárásai

Az előbbieken megfogalmazott célok teljesítése, megközelítése érdekében az intézmény megfelelő feltételeket biztosít.

A nevelőtestület továbbképzési terve a következő műveltségi részterületek tanításához szükséges megfelelő szintű képesítések megszerzését írja elő:

- magyar szakosok: dráma, mozgóképkultúra és médiaismeret;
- történelem szakosok: társadalomismeret, hon- és népismeret;
- osztályfőnökök (minden nevelő, aki osztályfőnöki megbízásnál számba jöhet): emberismeret, pályaorientáció, az egészséges életre neveléssel kapcsolatos ismeretek, a RPI által meghirdetett keresztyén nevelés;
- biológia szakosok: egészségtan, etika, emberismeret;
- ének szakosok: tánc, folklór;
- földrajz szakosok: környezetismeret.

Az iskola iránti igény indokolja, hogy a **tanulók számára az iskolába történő bejutás felvételi** vizsgához kötött. Ennek tárgyai: magyar nyelv és irodalom, matematika, a központi eljárásnak megfelelően. A felvételi vizsga során a jelentkezőnek és szüleinek az egyházához való viszonyulását, általános tájékozottságát, tanulási tulajdonságait is vizsgáljuk. A szülő aláírásával tesz ígéretet az iskola szellemiségének elfogadására.

A felvételi követelmények teljesítéséhez az iskola a szülők és érdeklődő tanulók tájékoztatásával segítséget nyújt.

Szervezési feltételek

Az iskolai profil illetve testi-lelki egészség szempontjából alapvető tantárgyaknál a lehetőségek függvényében csoportbontást alkalmazunk (lásd: helyi tanterv).

Az órarend kialakításánál figyelembe vesszük a tantárgyak nehézségi sorrendjét, ezek megfelelő váltakozását. A délelőtti és délutáni foglalkozások közé pihenőidőt iktatunk be. A lemaradók segítésére, a tehetséges diákok továbbfejlesztésére korrepetálásokat szükség szerint lehet igénybe venni.

Ez utóbbi célt szolgálják a diákkörök, délutáni sportfoglalkozások is.

2.7. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

2.7.1 A személyiségfejlesztés területei a következők:

- a tanulók értelmi, önálló ismeretszerzési, kommunikációs, cselekvési
- képességeinek a kibontakoztatása, fejlesztése,
- az emberre, a társadalomra, a művészetekre, a természetre, a tudományokra,
- a technikára vonatkozó ismeretek gyarapítása,
- a műveltség, a világszemlélet, a világkép formálása,
- az önismeret, az együttműködési készség fejlesztése, az akarat edzése.

A személyiség fejlődésének döntő tényezője a tanár és diák kapcsolata. A tanár-diák viszony szerepét nevelési céljaink, eszközeink, eljárásaink között megfelelően részleteztük.

A személyiségfejlesztés szempontjából külön ki kell emelni a tanár-diák viszony kialakulásához és elmélyüléséhez szükséges személyi és szervezési feltételek biztosítását, ez elsősorban az iskolavezetés feladata. Ennek során gondoskodni kell arról, hogy a nevelőtestület utánpótlása, a jelentkezők kiválasztása ne véletlenszerű, hanem tudatos legyen (megfelelő információk, próbaidő, stb.).

A frissen munkába állókat el kell igazítani, meg kell ismertetni a nevelőtestület hagyományaival, segíteni kell az iskolai tapasztalatok átadását.

Az osztályfőnöki megbízatásnál figyelemmel kell lenni a nevelő empátiájára, kapcsolatteremtő készségére és hitbéli elkötelezettségére.

Gondoskodni kell arról, hogy az osztályfőnök tervszerűen és rendszeresen kapcsolatot tartson az osztályban tanító nevelőkkel (osztályértekezletek), a szülőkkel.

A tanórán kívüli foglalkozásokhoz megfelelő időkeretet kell biztosítani.

Ahhoz, hogy a nevelőknek elegendő idejük legyen a növendékeikkel való személyes foglalkozáshoz, úgy kell kialakítani az iskola munkarendjét, hogy elkerülhető legyen a túlterhelés.

Ugyanakkor minden lehetséges módon elismerésben kell részesíteni a tanulókkal egyénileg eredményesen foglalkozó nevelőket.

A személyiségfejlesztő pedagógiai munkában nagy súlyt kell helyezni beilleszkedési zavarokkal küzdő tanulókra, az ifjúságvédelmi kérdésekre, a főlzárkóztatásra, a szociális hátrányok enyhítésére, a tehetséggondozásra.

A fejlesztő pedagógia fontos eszköze az értékelés, osztályozás, továbbá a jutalmazás, szükséges esetben a büntetés.

2.7.2 A tanulók jutalmazásának elvei és formái:

Az intézmény pedagógiai munkájának egyik legfontosabb eszköze a jutalmazás. Lehetőleg minden olyan tanulói teljesítményt el kell ismerni, dicsérni és jutalmazni, amely az átlagos kötelességteljesítés szintjét meghaladja, ennek figyelemmel kísérése és alkalmazása minden nevelőnek alapvető pedagógiai feladata, igen fontos, hogy a jutalmazás, dicséret megítélése nyilvános legyen, átlátható szabályok szerint történjen, s maga a jutalmazás is megkapja a jelentőségéhez mért nyilvánosságot.

Kiemelten kell figyelembe venni jutalmazáskor, dicséret megadásakor:

- a tanuló magatartását,
- a jeles és kitűnő tanulmányi eredményeket,
- tanulmányi versenyeken az iskolai fordulóból való továbbjutást,
- a kulturális, honismereti, környezetvédelmi tevékenységben az iskolai körön túli teljesítményeket,
- a sportversenyeken a megyei, országos, iskolák közötti bajnokságokon elért eredményeket,

- a diákmozgalmakban, tanulóközösségekben az osztályérdekeltséget meghaladó részvételt, teljesítményt.

A jutalmazás formáit a Házi rend tartalmazza.

A tanulók kitüntetésével, jutalmazásával kapcsolatban a DÖK véleményét nyilvánít.

2.7.3 A fegyelmező intézkedések alkalmazásának elvei:

A fegyelmező intézkedések célja az, hogy a tanuló időben kapjon vétsége súlyával arányban álló figyelmeztetést, intést és így elkerülhetők legyenek a súlyosabb következmények, a fegyelmező intézkedés tehát nevelési eszköz. Fegyelmező intézkedésre van szükség kisebb magatartás hibák, fegyelmi vétségek, a Házi rend kevésbé súlyos megsértése esetén, különösen pedig akkor, ha a tanuló magatartásával-viselkedésével sérti a kulturált, udvarias társadalmi magatartás szabályait, veszélyezteti a tanórák, szünetek, tanórán kívüli foglalkozások rendjét, a biztonságos munkavégzést. A fegyelmezés az intézmény valamennyi nevelőjének alapvető pedagógiai feladata és kötelessége, egyetlen olyan magatartási, viselkedési, kommunikációs anomália sem maradhat visszautasítás nélkül, amely a rossz példa erejével hathat.

Ugyanakkor fontos a fegyelmező intézkedés kellő tapintattal és mérlegeléssel való alkalmazása, annak megítélése, hogy kapjon-e nyilvánosságot, illetve szóbeli és írásos legyen-e formája.

A fegyelmező intézkedés szóbeli és írásos fokozatait és fajtáit a Házi rend tartalmazza.

A továbbiakban az iskola által követett személyiségfejlesztési célokat, feladatokat és eljárásokat, az értékeket és magatartásokat fogalmazzuk meg, figyelembe véve, hogy nevelési feladataink a növvő gyermekkortól a kamaszkoron át az ifjúkorig terjednek.

2.8 A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A közösségfejlesztés az a folyamat, amely az egyén és a társadalom közötti kapcsolatot kialakítja, megteremti. Individualizált, sikerorientált korunkban a

közösségi élet lehet az iskolai nevelés azon forrása, amely elősegíti a „mi tudat” kialakulását.

A közösség fejlesztéséhez:

- Elősegítjük a mikroközösségek létrejöttét, működését. (Feladatok adása, felelősi rendszer, egyéni foglalkozás lehetőségei.)

- A csoportmunkát pedagógiai eszközként általánosan alkalmazzuk.

(Oktatási csoportok homogenizálása, stabilizálása, a csoportmunka tananyag feldolgozási módszerként való favorizálása.)

- Rendszeresen értékeljük a közösségi és csoportmunkát.

(Értekezletek, megbeszélések, tanórák, szervezésével

l a csoportmunkát végző nevelők kapcsolatainak rendszeressé tétele.)

- Az osztályközösségek fejlesztését kiemelt feladatként kezeljük.

(Lásd a személyiségfejlesztési feladatok vonatkozó részét, továbbá: rendszeres vezetői felmérés, értékelés, elismerés igazgatósági részről; feladatok biztosítása az iskola munkaprogramjában, a tanórán és iskolán kívüli együttlétek elősegítése, pl. kirándulások, táborozások feltételeinek biztosítása; külföldi kapcsolatok feltételeinek biztosítása; kapcsolat a szülőkkel; tudatos pályaorientációs és tehetséggondozó munka, stb.)

- Az iskolai közösségek közötti rendszeres kapcsolattartás és együttműködés szervezése és működtetése a törvényekben és rendeletekben rögzített módon (lásd SZMSZ és Házirend).

(Vezetői és tanári feladat azonban az, hogy a kapcsolattartás és együttműködés ne formális, hanem érdemi legyen, ezért egyrészt a döntési mechanizmus mindig többlépcsős, időt hagy az érdemi véleménycserére; másrészt igazgatósági és nevelői feladat az állandó visszacsatolás, visszajelzés a kivitelezés során.)

- A nevelői közösség (nevelőtestület) és közösségek (munkaközösségek, munkacsoportok) tudatos és szervezett működtetése előfeltétele és mintája kell legyen a tanulói közösségek működésének.

(Rendszeresség, szervezettség, illetékesség, megfelelő kommunikáció, ellenőrzés, értékelés.)

- A szülői közösségek rendszeres és érdemi működéséhez minden előfeltételt biztosítani kell.

- Őrizni és ápolni kell az iskolai közösség tiszteletreméltó hagyományait.

- Szabályozottság (szabályzatok rendszeres karbantartása, kiegészítése).

- Mobilitás, átjárhatóság .

- Egyéni foglalkozás, tudatos irányítás (foglalkozás a lemaradókkal).

- Egzisztenciális komolyság, felelősség (felelősi rendszer, közösségi rendezvényeink, ünnepélyeink színvonala, emelkedettsége, formatisztelete),
- Szolidaritás, segítőkészség.
- Tanulás és munkaközpontúság.
- Az iskola iránti elkötelezettség.
- A partnerek érdekeinek figyelembevétele.
- Minél több kapcsolatot kell kiépíteni, illetve működtetni az iskolai közösség, közösségek és a lakóhelyi és egyéb egyházi közösségek között, mindig tekintettel az iskolai és pedagógiai érdekek dominanciájára:
  - a tanulók gyülekezeteivel,
  - a gödöllői önkormányzattal,
  - a társintézményekkel,
  - más iskolákkal (iskolaközi kapcsolatok),
  - a Művelődési Központtal,
  - kulturális és sportegyesületekkel,
  - tudományos intézményekkel,
  - a testvériskolákkal.

Az ilyen kapcsolatban nyújtott tanár és diákteljesítmények iskolai elismeréséről gondoskodni kell.

2.9. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység

Iskolánk jellege következtében a beilleszkedési, magatartási zavarok, nehézségek jelenleg kismértékben tapasztalhatók tanulóink körében.

A szórványosan mutató problémák okai tapasztalataink szerint:

- a szülők túl jó anyagi helyzete, a szülői törődés anyagi javakkal való kompenzálása,

- a szülők hátrányos szociális helyzete, az ilyen körülmények között élő tanulók rivalizálási vágya,
- a csonka családok problémái,
- egészségügyi problémák, hallás- és látássérült tanulók;
- idegrendszeri problémák (dislexia, disgraphia, hiperaktivitás);

Általánosan tapasztalható viszont (elsősorban a makrotársadalmi hatások következményeként) az elemi viselkedési normák nem kellő ismerete.

Az iskola pedagógiai rendszere alkalmas ezeknek a nehézségeknek a kezelésére:

- kellő időt és alkalmat adunk a szabályok megismerésére, betartásuk gyakorlására, a tanulókkal való egyéni foglalkozásra, feladatok adására, program és közösségek nyújtására, a szülőkkel való kapcsolattartás rendszeressége is lehetőségeket ad problémamegoldásra,
- a nevelők, az osztályfőnökök, az igazgatóság együttműködése e téren megfelelő
- (szükséges esetben az igazgatóság behívja az érintett szülőket, megoldási javaslatokat tesz),
- az ilyen tanulókkal való foglalkozásra hivatott városi szervezettel megfelelő kapcsolatot tartunk (Nevelési Tanácsadó),
- kapcsolattartás a Bethesda Kórház Családsegítő Osztályával
- a nevelőtestület e kérdéseket toleranciával és empátiával kezeli,
- az iskola egészséges légköre sokszor magától "helyre teszi" a problémás tanulókat. Tekintettel az e téren mutatkozó veszélyekre az intézményben fontos pedagógiai feladatok: - a növendékek alapos megismerése, problémáik föltárása,
- a szaktanárok rendszeresen jelzéseket adnak az osztályfőnököknek,
- az osztályfőnökök rendszeres jelzései az igazgatóságnak, a városi segítő szolgálatnak,
- a tanártovábbképzésben a vonatkozó kurzusok előnyben részesítése,
- a tanulmányi és szociális segítségadás lehetőségeinek gyarapítása;

- a szabálytartás toleranciával párosított megkövetelése,
- egyéni bánásmód, jutalmazás, büntetés,
- lelkiigondozás.

Alapelvként kell szem előtt tartani, hogy minden diák érték, Isten teremtménye és mindent meg kell tenni értük, küzdve értük a végsőkig; ugyanakkor egy-két tanuló problémái nem uralhatják és zavarhatják egy bizonyos mértéken túl a tanulóközösséget, annak munkáját és fejlődését.

2.10 A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység

2.10.1 A tehetséggondozás és fejlesztés

A tehetséggondozás és fejlesztés az intézmény legfontosabb pedagógiai célkitűzése. Ennek keretében inspiráljuk és segítjük az általánosan vagy egy-egy területen kiemelkedő képességeket mutató diákok munkáját, illetve igyekszünk megtalálni minden egyes tanulónál a fejlesztési pontokat és lehetőségeket. Fontos alapelv e vonatkozásban az, hogy elkerüljük a tanulók túlterhelését, erre ügyelni az osztályfőnök feladata. Irányításával kell a tehetséges tanulók verseny és egyéb formákban való részvételét illetően szelektálni, súlypontosítani.

- A diákok tanulmányi szakkörökön bővíthetik tudásukat, készülhetnek fel a tanulmányi versenyekre. A szakkörök számát az igényeknek megfelelően alakítjuk. A kiemelkedően tehetséges tanulókkal egyénileg is foglalkozunk.
- Az érdeklődők számára számítógép-kezelői, szoftverüzemeltetői szakma megszerzéséhez tanfolyamokat indítunk. A magas óraszám miatt elsősorban a továbbtanulni nem szándékozók részére ajánlott a részvétel.
- A művészetek iránt érdeklődők részére színjátszó kört, énekkart, kézműves köröket, fotószakkört, rajzszakkört indítunk, néptánc csoportokat szervezünk. Az iskolán kívüli szerepléseken, pályázatokon

túl diákjaink alkotásaikat a Líceumi Napokon mutathatják be (színdarabok, énekek, zeneművek, néptánc, kiállítás).

- A környezetvédelemre nevelés és oktatás érdekében külsős önképzőkör működik. Egész évben meghatározott rend és program szerint járják az országot, a szakkör keretén belül kutató munkát folytatnak, a madártani egyesület patronálásával megfigyeléseket végeznek. Kutatásaik eredményeiről pályázatban számolnak be. Ennek egyik színtere a református iskolák országos természettudományos konferenciája.
- A sport terén tehetséges tanulók az atlétika és a kosárlabda területén fejleszthetik képességüket. Részt vesznek a városi, területi, megyei és országos versenyeken.
- Rendszeres nyári iskolai szervezésű programok: környezetvédelmi tábor, nyelvi tábor, edzőtábor, evezős túra, Kéktúra (gyalog járják az országot), bihari tábor, iskolai turisztikai csoport.
- A lelki nevelés egyik módszere a Csendes Napok. A hetedik évfolyamosok évente két, a többiek egy alkalommal vesznek részt kötelezően ezen a kétnapos programon. A további programok fakultatívak. A diákok szervezésében bibliakör működése.
- A lelkileg sérült tanulókkal való egyéni, sérülésnek megfelelő foglalkozás.

2.10.2 Tevékenység, eszközök:

- legfontosabb eszköz a színvonalas tanítási óra;
- eszközjellegű a nyelvtanulás vonatkozásában a kötelező nyelvórák kiegészítése a nem kötelező keretből;
- a tanulók ösztönzése versenyzésre, továbbtanulásra, nyelvvizsgák letételére, emeltszintű érettségi fölkészülési lehetőségek igénybevételére;
- az osztályokban tanító nevelők "megosztóznak" év elején a tehetséges tanulókon, megállapítják, milyen házi versenyeket szerveznek tantárgyanként, ösztönzik a minél nagyobb arányú tanulói részvételt;
- a versenyeken való tanulói részvételt érdemjeggyel is honorálni kell;
- kapcsolat a város oktatási és tudományos intézményeivel, az Szent István Egyetemmel, a Petőfi Sándor Művelődési Központ Kht-vel, külföldi partneriskolákkal;

- eszközként alkalmazzuk e téren a jutalmazás minden formáját, elsősorban a tanévzáró ünnepségen a tanulmányi és versenyeredmények nyilvános dicséretét;
- a következő évek feladata kidolgozni a tehetséggondozásban kitűnt nevelők esetleges munkaidő kedvezményeinek, elismerésének intézményi rendszerét.

2.11 A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

2.11.1 Célok:

- a tanulók és családi, szociális viszonyaik minél sokrétűbb megismerése, a fenyegető veszélyek föltérképezése;
- együttműködés a szülőkkel, nevelőtársakkal, diákönkormányzattal, hatósággal, hivatott állami és önkormányzati szervezetekkel, társadalmi egyesületekkel, egyházakkal;
- a tanulók minél gazdagabb iskolai tevékenységének, programjának biztosítása, a veszélyek ellensúlyozása;
- az iskola családi légkörének megőrzése.

2.11.2 Eszközök:

- beszélgetések, szülői értekezletek, megbeszélések, osztályértekezletek, fogadóórák, szükséges esetben családlátogatás, környezettanulmány készítése;
- kulturált szórakozási lehetőségek biztosítása az iskolában;
- kulturált szórakozási lehetőségek iskolán kívül (kirándulások, táborozások);
- az iskolai testnevelési és sporttevékenység kiemelt támogatása;
- az iskolán kívüli sportolás ösztönzése és elismerése;
- egészséges életmódra nevelés (lásd osztályfőnöki tanterv és tevékenység);
- felvilágosítás, propaganda;
- az iskola egész közösségi, kulturális programja, hagyományaink ápolása;

- kötelező és fakultatív kirándulások szervezése;
- az iskola követelményrendszerének érvényesítése;
- szükség esetén jelzés a hatóságnak, fegyelmi eljárás.

2.11.3 Közreműködők:

- osztályfőnökök, helyettes osztályfőnökök, szaktanárok, igazgatóság saját feladat és jogkörében;
- ifjúságvédelmi felelős;
- lelkipásztorok;
- szabadidő szervező.

2.12. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

A tanulási kudarcok okainak feltárása elsősorban szaktanári és tanórai feladat, a megoldás legfontosabb eszközei: sokoldalú foglalkoztatás, szükséges esetben ismétlés, gyakoroltatás, határidők kiszabása, differenciált értékelés és osztályozás.

Amennyiben tanulási kudarcok egy-egy szaktárgy esetében nagyobb számban mutatkoznak, az igazgatóság feladata az ellenőrzés, fölmérés alapján az okok megállapítása, a korrekció (lásd az ellenőrzési-minőségbiztosítási rendszert).

A tanulási nehézségekkel küzdők segítése korrepetálással történik.

A fölzárkóztatás feladata elsősorban hosszabb távollét, mulasztás esetén aktuális, osztályfőnöki és szaktanári feladat. Vonatkozik a felzárkóztatás kötelezettsége azon diákokra is, akik szociális hátrányokkal vagy tanulási nehézségekkel küzdenek.

Hallássérülteknél a tanulási kudarc elkerülése miatt csak hallókészülékkel rendelkező fiatalokat veszünk fel iskolánkba.

2.13. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

2.13.1 Alapelvek:

- szociálisan hátrányos helyzet ne legyen akadály a iskolába való jelentkezésnek;
- ilyen okok miatt diák ne kényszerüljön tanulmányai abbahagyására.

2.13.2 Eszközök:

- az iskola "olcsóságra" törekszik a tankönyvek, taneszközök előírása terén, nem követel költséges felszereléseket (testnevelés, ünnepélyek), lehetővé teszi a tankönyvek kölcsönzését az iskola könyvtárából;
- a szociális hátránnyal küzdőknek saját erőből is támogatást nyújt, illetve szervez (kapcsolat a gyülekezettel, az önkormányzattal, helyi üzemekkel, vállalkozókkal, szükség esetén gyűjtés);
- a szociális hátrányokkal küzdőknek soron kívül biztosít tehetséggondozási, főlzárkóztatási lehetőségeket.

A szociális hátrányok enyhítésének eszközei a fentiekén kívül:

A térítési díjak megállapításában a tanulmányi eredmények alapján mentesség, - kedvezmény kapható, s mentesség-kedvezmény igényelhető szociális helyzet alapján is, amennyiben térítési díj fizetésére nem a tanulmányi kötelezettségek elmulasztása miatt kerül sor;

A menzai kedvezményekről az érvényes jogszabályok és önkormányzati határozatok figyelembevételével a DÖK és az osztályfőnök javaslata alapján az igazgató dönt, döntése a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé. A kedvezménykérést a II. félévben meg kell ismételni a kereseti kimutatások újbóli becsatolásával.

Rászorultsági étkezési kedvezményben csak gödöllői lakóhelyű tanuló részesülhet, a vidékieknek ezt saját önkormányzatuknál kell kérni.

2.13.3 Szociális ösztöndíj, szociális támogatás megállapításának és fölosztásának elvei

Az iskola költségvetésében el kell különíteni egy keretet a rászorulóknak megsegítésére. A rászorulóknak meghatározásánál figyelembe kell venni az osztályfőnök és a DÖK véleményét.

A menzai kedvezmények, ösztöndíjak, szociális támogatások, tankönyvsegély elosztása előtt a Líceumi Szülők Szervezete és a nevelőtestület véleményét ki kell kérni.

2.14. A pedagógiai program végrehajtásához szükséges, nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

Az intézménynek e vonatkozásban nincsenek különleges előírásai, a jegyzék egyezik a 1/1998.(VIL24.)OM rendeletben foglaltakkal (minimális eszközök jegyzéke), illetve a funkcionális taneszközjegyzék (Művelődési Közlöny, 1998. január 23.) ajánlásaival. (Részletesen a Pedagógiai program 2. sz. mellékletében)

A szükséges eszközök és felszerelések jegyzékét a szaktárgyak helyi tantervei részletesen tartalmazzák.

Ezek általában:

Tanulók részére:

- az előírt tankönyvek, segédletek, füzetek,
- tornafelszerelés.

Nevelők részére:

- tankönyvek, segédkönyvek kézi példányai,
- szótárak, lexikonok, szakirodalom (könyvtár), - térképek
- természettudományos demonstrációs és tanulókísérleti eszközök kellő számban, az ezekhez szükséges anyagok, vegyszerek,
- magnetofon, CD lejátszó, írásvetítő, videokészülék kellő mennyiségben, - legalább 36 fő tanuló munkájához elegendő számítógép,

- kéziszerszámok, szertárhelyiségek, előadók, tornaterem és pálya, - sporteszközök.

A szükséges eszközökkel, felszerelésekkel az intézmény általában véve rendelkezik.

Az intézmény pénzügyi előirányzatai a szertári és eszközállomány pótlását, cseréjét, felújítását általában véve lehetővé teszik.

2.15. A szülők, tanulók, pedagógusok együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

Az iskolának, mint nevelési-oktatási intézménynek legfontosabb partnerei a diákok és szülők. Az ifjúság nevelésében igen lényeges, hogy az iskola és a család azonos vagy hasonló értékrendet valljon. Ebben az életkorban a kettős vagy ellentmondásos nevelés hat a legnegatívabban, rombol a legtöbbet a tanulóknál. Ha azonban az iskola és a család nevelési elvei találkoznak, felerősítik egymás pozitív hatását, megerősítést nyernek az ifjak lelkében. Ezért nagyon fontos a szülőkkel való folyamatos kapcsolattartás, az iskola közösségi életébe való fokozottabb bevonásuk, hogy ezáltal is meg tudjuk nyerni őket nevelési céljaink érdekében.

A közoktatási törvényben és végrehajtási utasításában előírt kapcsolati formák intézményi leírását az SZMSZ, Házi rend és az iskola éves munkatervéi tartalmazzák.

2.15.1 Együttműködés formái szülők és pedagógusok között:

- szülői értekezletek,
- szülői fogadóestek, tanárok fogadóórái,
- Líceumi Szülők Szervezete,
- osztályok szülői közösségei,
- ünnepségek (szalagavató, ballagás, tanévzáró, tanévnyitó), kirándulások,
- szükség szerint családlátogatás
- egyéni beszélgetések

2.15.2 Együttműködés a tanulók és pedagógusok között:

A tanulók és a pedagógusok együttműködésének legfontosabb színtere maga a tanóra. A nevelés csak kölcsönös viszonyulásban képzelhető el, az ismeretek átadása pedig tanórai szoros együttműködés, együtt dolgozás eredménye lehet. Az együttműködés egyéb formái:

- osztályfőnöki tevékenység, osztálygyűlések;
- diákönkormányzati tevékenység (a nevelők képviselője a segítő tanár, előírt esetekben a DÖK együttes értekezlete a nevelőtestülettel);
- a kapcsolattartás intézményesített formája a diákönkormányzaton keresztül valósul meg. A DÖK saját SZMSZ-e alapján gyakorolja az oktatási törvényben előírt döntési jogokat, egyetértési és véleményezési jogait. A DÖK ülésein részt vesz a diákönkormányzatot segítő tanár és alkalmanként – a tárgyalandó témától függően – az igazgató. Igen fontos a Diákszociális Bizottság munkája, amelyben tanárok és diákok dolgoznak együtt.
- egyéni és csoportos beszélgetések;
- csendes napok;
- tanulmányi -, kulturális-, sportrendezvények, ünnepségek szervezése.

2.15.3 Együttműködés a pedagógusok között:

- nevelőtestületi értekezletek, munkaértekezletek, osztályértekezletek;
- a munkaközösségek tevékenysége;
- munkacsoportok (pl. tantervi) tevékenysége.

A szülők, tanulók, pedagógusok együttműködése a törvénynek megfelelően szabályozott és rendszeres, kiterjed az iskolai tevékenység megtervezésére, értékelésére, véleménynyilvánításra.

Az alábbiakban az SZMSZ alapján a jelenlegi formákat mutatjuk be.

A pedagógusok és a Líceumi Szülők Szervezete közötti együttműködés formái:

- A Líceumi Szülők Szervezetébe minden osztály két-három tagot delegál. Munkáját a saját SZMSZ-e szerint végzi.

A pedagógusok és a diák-önkormányzati szerv, diákképviselők együttműködésének formái

A Református Líceum Gimnáziuma Diákönkormányzata tagjai az osztályok diákbizottságainak (ODB) titkárai és helyettesei szavazati joggal rendelkeznek. Működését a DÖK SZMSZ tartalmazza.

A DÖK képviselői és titkára részt vesznek azokon a nevelőtestületi értekezleteken, amelyekben a nevelőtestület dönt:

- a Pedagógiai Program elfogadásáról vagy módosításáról;
- a Szervezeti és Működési Szabályzat megalkotásáról és módosításáról;
- a Házirend elfogadásáról és módosításáról;
- ifjúsáspolitikai célú pénzeszközök felhasználásáról;
- a diákönkormányzat szervezeti és működési szabályzatának elfogadásáról.

Az intézmény igazgatója és/vagy a nevelőtestület megbízottja részt vesz a DÖK ülésén:

- a tanulók nagyobb közösségét érintő kérdések meghozatala előtt;
- a tanulók helyzetét értékelő beszámoló elkészítése előtt;
- a tanórán kívüli tevékenység formáinak meghatározása előtt;
- a könyvtár és sportlétesítmények működési rendjének kialakítása előtt;
- a DÖK következő tárgyú döntései előtt: diákújság illetve iskolarádió szerkesztőbizottságának megbízása, diáknap programjának kialakítása.

A DÖK képviselőjét/titkárát meg kell hívni azon iskolavezetőségi ülésekre, továbbá nevelőtestületi értekezletekre, melyeken a fenti kérdésekben döntést hoznak, kivéve, ha az előzetes tárgyaláson a DÖK véleménye az előterjesztéssel teljesen megegyezett és ezt írásban is rögzíti.

A tanulók véleménynyilvánításának rendszeres tájékoztatásának rendjét és formáit a iskola Házirendje tartalmazza.

A pedagógusok együttműködésének formái:

A nevelőtestület értekezletei:

- tanévzáró, illetve tanévnyitó értekezlet júniusban, illetve augusztus végén;
- nevelési értekezletek november és április hónapban;
- félévi értekezlet február hónapban;
- osztályozó értekezletek félévek végén;

- munkaértekezletek havonta.

Az értekezleteket az igazgató, helyettesei vagy az igazgató megbízottja vezeti, vitás kérdésekben nyílt szavazással egyszerű szótöbbség dönt. A testületi tanévzáró és nyitó, továbbá a félévi értekezletről jegyzőkönyvet kell felvenni, melyeket a jegyzőkönyvvezető és két (2) nevelő hitelesítenek.

A nevelőtestület kezdeményezheti a titkos szavazás elrendelését.

A nevelőtestület tisztségviselői

Felsorolásukat az intézmény éves munkaterve tartalmazza.

Általában:

- diákmozgalmakat segítő tanár;
- pályaválasztási felelős;
- munka-, baleset-, és tűzvédelmi megbízott;
- gyermek és ifjúságvédelmi felelős;
- nemzetközi kapcsolatok felelőse(i),
- munkaközösségek vezetői;
- szertárosok,
- művészeti felelős,
- lelkipogozó lelkész.

A szakmai munkaközösség vezetői:

(a szakmai munkaközösségeket és vezetőiket az éves iskolai munkaterv rögzíti):

- közvetítik a munkaközösség tagjaihoz a módszertani, pedagógiai információkat;
- irányítják szakterületükön a módszertan -pedagógiai tapasztalatcserét, együttműködést, újító, alkotó pedagógiai tevékenységet;
- fejlesztési programot kezdeményeznek, előterjesztik ezeket a nevelőtestületnek;
- kezdeményezik és ütemezik munkaterületükön a továbbképzést;
- segítik az új és pályakezdő nevelők munkáját;
- képviselik munkaközösségüket és iskolavezetőségben, munkabér- és jutalomügyek tárgyalásánál,
- végrehajtják és végrehajtatják a munkaközösségek és nevelőtestület határozatait;
- gyakorolják a munkaközösség bevonásával az átruházott tantestületi jogköröket: az intézménybe való felvétel követelményeinek meghatározása (felvételi vizsgák), a felvett tanulók tanulócsoportokba való beosztásának véleményezése, túlmunka és megbízások, tisztségek elosztásának véleményezése, fentiekről a tantestületet munkaértekezleteken, nevelőtestületi értekezleteken tájékoztatni kötelesek;

- véleményezik az indítandó csoportok számát, létszámát;
- közreműködnek szakmai beszerzési, fejlesztési programokban;
- felelősek a kétszintű érettségire való felkészülés megszervezésére;
- tapasztalataikról tájékoztatják a nevelőtestületet és igazgatóságot, szervezik a munkaközösségi tanulmányi versenyeket;
- szakmailag véleményezik (aláírással hitelesítik a tanmeneteket, jelen szabályzatban meghatározott mértékben órákat látogatnak).

A diákmozgalmat segítő tanár

- a diákönkormányzat munkájának segítése;
- a különböző szak- és kulturális területeken működő diákcsoportok munkájának összehangolása;
- a csoportokat irányító, segítő pedagógusok összefogása, munkájuk segítése;
- a csoportok diákvezetőivel való folyamatos kapcsolattartás;
- a diákvezetők igényei alapján belső továbbképzések szervezése;
- a diákönkormányzati jogosítványok érvényesülésének segítése;
- az iskola hagyományrendszerének ápolása, továbbfejlesztése;
- az iskolai tanórán kívüli - megmozdulások, ünnepélyek, kulturális események, stb. irányítása, összefogása.

2.16. Az iskolai egészségnevelési program

2.16.1 A program elkészítésének alapjai

2.16.1.1 Helyzetelemzés, helyzetkép

Az egészségnevelés átszövi iskolánk mindennapi életét. Főbb területei:

Iskolaegészségügyi szolgálat tevékenysége

Iskolaorvos, védőnő heti egy alkalom, szűrővizsgálatok, védőoltások, esetleges betegségek ellátása

Fogászati szűrés

Testedzés

Testnevelés órákon erőnlét fejlesztése, tartásjavító és gerincerősítő torna, rekreációs sportokkal való ismerkedés, tanulók fizikai állapotának mérése

délutánonként, labdarúgás, kosárlabda, röplabda, tömegsport, atlétika

Szabadidőszervezés: kirándulások: (osztály, csoport) és hétvégi túrák különleges programok: osztályok teadélutánja, zöldfülűek bálja, ügyességi és sportversenyek (sakk, foci, kosárlabda, asztalitenisz, éjszaka fociz stb.)

Tanulási problémák feltérképezése:

korai felismerés (fejlesztő pedagógus, tanítók, osztályfőnökök szerepe)

szoros kapcsolat a nevelési tanácsadóval

fejlesztés: alapozó terápia, helyesírás fejlesztés, korrepetálások,

tantestület továbbképzése ezen a területen

Az iskola légköre

családias légkör

barátságos, esztétikus iskolakép

iskolai hagyományok kialakítása, ápolása (Líceumi Napok, egyenruha)

épület folyamatos karbantartása, korszerűsítése

tisztaság megőrzése

tanár-diák kapcsolatok, osztályfőnökök szerepe

tanácsadás

tanulók kapcsolatainak és együttműködésének segítése

Családokkal való együttműködés

családokkal való folyamatos kapcsolattartás

családsegítés, tanácsadás

igazgatóság, osztályfőnökök, lelkipásztorok szerepe

szülők teadélutánja (LSZSZ)

szülők bevonása az iskola életébe (LSZSZ)

Gyakorlati keresztyén életre nevelés

Istentiszteletek, áhítatok, bibliaórák

Felvilágosítás, tanácsadás (káros szenvedélyek veszélyei, családi életre nevelés, társas kapcsolatok stb.)

Igazgatóság, lelkipásztorok, osztályfőnökök szerepe

Meghívott előadók

Lehetőségek a szolgálatra

Gyülekezeti életben való részvétel

Tantervi kapcsolódások

környezetismeret, természetismeret, biológia, osztályfőnöki órák, testnevelés, Biblia

2.16.1.2 Erőforrások

Személyi:

Belső:

Egészségnevelésünk sikerességének legfőbb biztosítéka nevelőink példaadása, elkötelezettsége az ügy mellett, így az iskola egészségnevelési programjának megvalósításában valamennyi dolgozónk részvétele elengedhetetlen.

- Az alábbi dolgozóink pedig kiemelkedő szerepet vállalnak abban:
- Iskolaorvos
- Védőnő
- Lelkipásztorok
- Fejlesztő pedagógus
- Testnevelő tanár (rekreáció szakterület)
- Nevelőtestület tagjai. Együttműködésük, folyamatos kapcsolattartásuk elengedhetetlen feladatuk eredményes betöltéséhez. Ennek mind időbeli mind anyagi feltételeit az iskolavezetőség biztosítja.

Külső:

Fenntartó: Legfontosabb szerepe a program finanszírozása mellett megfelelő felkészültségű lelkipásztorok illetve eredményes munkájuk feltételeinek

biztosítása, valamint a végzett munka színvonalának ellenőrzése. A fenntartóval való kapcsolattartás vezetőségi feladat.

Civil szervezetek: A civil szervezetek szakmai ismereteikkel és programjaikkal segítik egészségnevelési munkánkat. Szükséges, hogy több, az egész tantestület érintő egészségnevelési témájú előadás és foglalkozás legyen a jövőben. A civil szervezetekkel való iskolai szintű kapcsolattartás vezetőségi feladat. A szaktanárok egyénileg alakítanak ki kapcsolatot az egyes civil szervezetekkel.

Hivatalos szervek: A hivatalos szervek egyik feladata annak ellenőrzése, hogy egészségügyi szempontból is megfelelően működik-e az iskola. Javaslatokra, véleményükre építeni kívánunk egészségnevelési programunk kialakításában és megvalósításában.

Anyagi:

A program megvalósításához szükséges anyagi fedezetet az éves költségvetésből illetve pályázatokból kívánjuk előteremteni.

2.16.2 Alapelvek, célok

2.16.2.1 Alapelvek

- Az egészség fogalma a Bibliában sokkal mélyebb és sokrétűbb, mint ahogy az a mindennapi szóhasználatban él. A fizikai, mentális és szociális jólét mellett, sőt felett szellemi jólétet, Istennel való élő és üdvözítő kapcsolatot is feltételez. Valójában ez az alapja és forrása a bibliai értelemben vett egészségnek, és ha ez helyén van, az összes többi komponens megléte magától értődő. Ezért iskolánk legfontosabb célja, hogy minden tanulónak biztosítsa a hit ajándékának elfogadásához szükséges ismereteket, élményeket és tapasztalatokat, valamint szellemi érettségre és igaz tanítványságra segítse őket.
- Hisszük, hogy Isten az egész világegyetem, és ezen belül az ember Teremtője is. Így az alkotásról elsősorban az alkotónál kell tudakozódnunk. Egészségnevelési programunk elsődleges szakirodalma és tankönyve tehát a Biblia, mely életünk zsinórmértéke, és benne megtaláljuk mindazokat az erkölcsi és etikai normákat, alapelveket, melyek követése életünk egészségéhez, kiteljesedéséhez vezet.

- Munkánk hatékonyságát nevelőink példaadása biztosítja, ez jeleníti meg és teszi hitelessé diákjaink előtt a bibliai élet modellt. Az egészségnevelés tehát az egész tantestület állandó feladata. Nagy körültekintéssel kell hát lennünk új munkatársak felvételénél.
- Fő szövetségeseink – a Szent Szellem mellett – a helyi gyülekezet és a család. Csak közös összefogással érhetünk el igazán megbízható eredményeket.

Hasznos Bibliaversek a témával kapcsolatban (a teljesség igénye nélkül):

Lukács 5: 17

Zsoltárok 147: 3

Példabeszédek 3: 8

Zsoltárok 107: 20

1 Timóteus 4: 8 3 1

1 Korintus 6: 20

1 Korintus 6:

1 Mózes 2: 24, Példabeszédek 18: 22,

Zsidó 13: 4

Példabeszédek 7

1 Korintus 5: 11, 1 Korintus 15: 33,

Róma 1: 24, 26, 27 A homoszexualitás tilalma

Példabeszédek 20: 1, 31: 4, 5 Az alkohol veszélyei

2.16.2.2 Hosszútávú pedagógiai célok

- A tanulók korszerű ismeretekkel és azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek az egészségük védelme érdekében. Ismerjék fel, hogy milyen összefüggés van az életmód, a viselkedés és az egészségi állapot között.

- Alakuljon ki bennük az Istennel, önmagukkal és másokkal szembeni felelősségérzet.
- Ismerjék fel miért szükséges a jövő tervezése, az életút tudatos építése, s lássák be, hogy ebben meghatározó szerepet játszanak az egyéni döntések, helyzetmegoldási, megküzdési technikák.
- Ismerjék fel, hogy az egészség megőrzése egyéni tetteken, választásokon, személyközi kapcsolataik minőségén is múlik.
- Ismerjék meg az egészségi állapot szempontjából fontos viselkedésmódok, szokások kialakulását, feltételeit, valamint az ezeket befolyásoló tényezőket.
- Jussanak közvetlen tapasztalatok birtokába lényeges fogalmak értelmezése terén, váljon érthetővé és élményszerűvé számukra az egészséges, kevésbé egészséges tevékenységformák, anyagok közötti megkülönböztetés, a pozitív életszemlélet. Értség meg, hogy az egészség- a kiegyensúlyozott életvitel- eszköz a boldog és sikeres élet folytatásához.
- Szerezzenek elegendő tudást és ismeretet, hogy képesek legyenek ne csak maguk, de mások egészségének és életének védelmére is.
- Fokozatosan fejlődjön mozgásigényük, s ezzel együtt állóképességük. Alakuljon ki bennük igény a rendszeres testmozgásra.
- Helyes erkölcsi szemlélet fejlesztése (a Biblia útmutatása alapján).
- Legyen bennük igény a folyamatos fejlődésre, növekedésre.
- Tudjanak túllépni kudarcaikon és tanulni azokból.
- Legyen bennük tisztelet és megértés a másság iránt (szokások, életmód, vallások, kultúra stb.), de tudjanak megállni saját meggyőződéseikben.
- Fejlődjön szociális és karitatív érzésük.
- Fejlődjön a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartásuk.
- Egészséges önismeret és önbecsülés kialakulása.
- Képesek legyenek megállni meggyőződéseikben a kortárs csoport nyomásával szemben is.

2.16.2.3 Konkrét célok és feladatok

Vizsgált terület	Cél	Feladat
Iskolaegészségügyi ellátás	➤ Prevenció	➤ Tanulók életkorhoz kötött kötelező védőoltásban részesítése ➤ Megbetegedési

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kóros elváltozások kiszűrése	<p>veszély esetén a tanulók védőoltásban részesítése a mindenkori szakmai ajánlás alapján</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Tanulók fogászati, szemészeti, ortopédiai, belgyógyászati szűrővizsgálata, szükség esetén a szakorvoshoz irányítása
Testedzés	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mindennapos testedzés biztosítása tanulóink számára ➤ Testedzési lehetőség az alkalmazottak és a szülők számára is	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Családi sportnapok ➤ Sportkörök bővítése, támogatása ➤ Sportversenyek, bajnokságok szervezése, illetve azokon való részvétel
Szabadidőszervezés	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Számos lehetőséget biztosítani tanulóink számára a kulturált szórakozásra, kikapcsolódásra, ezzel alternatívát kínálva a lakótelepi bandázás illetve túlzott tévézés számológépezés stb. mellett ➤ Megtanítani tanulóinkat szabadidejük értelmes, tartalmas és élvezetes eltöltésére	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Túra Sportkör ➤ Szabadidőszervező, napközis tanítók továbbképzése, ➤ A munkához megfelelő időkeret biztosítása ➤ Tartalmas délutáni programok szervezése ➤ Hétvégi kirándulások szervezése havi rendszerességgel<ul style="list-style-type: none"> ➤ Különleges programok havi rendszerességgel ➤ A DÖK aktív részvételére számítunk ezen a területen.
Tanulási problémák	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Az indulási hátrányok csökkentése	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Logopédus ➤ Tanári

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A problémák mihamarabbi felismerése ➤ Széleskörű segítség iskolán belül a különböző tanulási nehézségekkel küzdő diákjaink részére	továbbképzések
Az iskola légköre	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Egységes és rendezett iskolakép ➤ Közösségfejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Felelősi rendszer a közös helyiségek rendjének felügyeletére ➤ Közös iskolai illetve osztályprogramok ➤ Felsőbb évfolyamok szolgálata az alsóbbak felé
Gyakorlati keresztyén életre nevelés	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Felkészítés a serdülőkorra ➤ Bibliai erkölcsi értékek átadása ➤ A tanultak gyakorlati alkalmazásának elősegítése ➤ A szolgálat, segítség igényének megteremtése ➤ A gyülekezeti életbe való bevezetés	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Következő témákban ➤ Családi élet jelentősége, Kortárskapcsolatok ➤ Szexualitás, ➤ Káros szenvedélyek ➤ Helyes döntések, ➤ Helyes önkép, önértékelés ➤ Az osztályfőnöki órák adta lehetőségek hatékony kihasználása, vendégelőadók bevonásával ➤ Lelkipásztorok az osztályfőnökök munkájának

		<p>segítésére</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Lehetőségek az aktív szolgálatra, mások segítésére ➤ Mind felnőtt, mind fiatal felnőtt segítők, tanácsadók biztosítása ➤ klubok létrehozása
Családokkal való együttműködés	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A szülők bevonása az iskola életébe ➤ A szülőkkel való kapcsolat és kommunikáció hatékonysága ➤ A családok nevelő munkájának segítése	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tanár-szülő programok megrendezése ➤ Családlátogatások lelkipásztorok bevonásával ➤ Ifjúságvédelmi felelős munkájához nagyobb időkeret biztosítása ➤ Kérésre lelkipásztori tanácsadás ➤ Osztályfőnökök rendszeres kapcsolattartása a szülőkkel ➤ A szülői közösség mozgósítása
Tanulásszervezés		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Projekt munka, témanap, erdei iskola beleillesztése az iskola munkarendjébe (Felelős választása a módszer kidolgozása gyakorlati megvalósítás)

2.16.3. Tanulásszervezési és tartalmi keretek

2.16.3.1. Tanórai keretek

7-8. évfolyam

Osztályfőnöki: évi 10 óra egészségnevelési célokat kell, hogy betöltsön. Ezen órák tanmenetének kidolgozása kiemelt feladat. (táplálkozás, közlekedés lakókörnyezetünk, környezetbarát rendszerek, környezetszennyezés és egészségünk, közlekedés, a megjelenés higiénája)

9–12. évfolyam

Osztályfőnöki: évi 8 óra egészségnevelési célokat kell, hogy betöltsön. Ezen órák tanmenetének kidolgozása kiemelt feladat.

A fentiek mellett fontos szerepük van a testnevelés óráknak is.

2.16.3.2. A mindennapos testmozgás lehetőségének megteremtése

A diákoknak 7-10 évfolyamokon heti három, a 11-12. évfolyamokon heti kettő testnevelés órája van. A fennmaradó napokon a tanulók tömegsport és sportegyesületi foglalkozásokon vehetnek részt. A részvétel szabadon választott. Sportnapok szervezése a DÖK közreműködésével.

2.16. 3.3. Tanórán kívüli lehetőségek

- Klubok tájékoztatás, lehetőség a különböző problémák, lehetőségek átgondolására
- Szakkörök
- Sportversenyek, bajnokságok
- Különleges programok- közösségfejlesztés, kulturált szórakozási lehetőségek biztosítása

- Kirándulások
- Nyári táborozás
- Előadások
- Kiállítások
- Rajzversenyek
- Iskolaújság
- Faliújság
- Könyvtár
- Idősek otthonában, árvaházban, kórházban tett látogatások, műsorok, rendszeres szolgálat
- Felsőbb osztályok szolgálata alsóbb osztályok felé
- Felmérések, kérdőívek
- Filmvetítések
- Vitafórumok

2.16.3.4 Módszerek

- Szemléltetés egészségnevelő plakátok, faliújság, egészségnevelési témával foglalkozó újságok és folyóiratok elhelyezése a könyvtárban, kiállítások, diavetítések, filmek, applikációs képek, biológia szertár anyagai
- Kerekasztal beszélgetés
- Szerepjáték, szituációs játékok
- Kérdőívek, felmérések
- Magyarázó jellegű előadás
- Kiselőadások
- Csoportmunka
- Megfigyelés
- Kísérletezés
- Ötletbörze
- Gyűjtőmunka
- Tanulmányi kirándulások
- Projektmunka - kidolgozás alatt
- Vetélkedők, versenyek

2.16.3.5 Taneszközök

Információhordozók: szakirodalom tanárok, diákok számára, újságok folyóiratok, diafilmek, videó filmek Tv készülék, videó lejátszó, kamera Biológiai szemléltető eszközök

2.16.3.6. Továbbképzések

Belső: Igény szerint, a vezetőség szervezésével.

Külső: Szabadidőszervező, gyermekvédelmis, fejlesztő pedagógus, biológia, technika és testnevelés tanárok, osztályfőnökök részére. Részletesen lásd a továbbképzési tervben.

2.17. Környezeti nevelési program

2.17.1 A környezeti nevelési program elkészítésének alapjai

2.17.1.1 Törvényi háttér, szabályzók

Az **Alkotmány** környezetvédelemmel kapcsolatos paragrafusai:

- 8. § A Magyar Köztársaság elismeri az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait, ezek tiszteletben tartása és védelme az állam elsőrendű kötelessége.
- 16. § A Magyar Köztársaság különös gondot fordít az ifjúság létbiztonságára, oktatására és nevelésére, védelmezi az ifjúság érdekeit.
- 18. § A Magyar Köztársaság elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.
- 70. § A Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez.

Környezet- és természetvédelmi jogszabályok:

Környezetvédelmi törvény (1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól). A törvény célként az ember és környezete harmonikus kapcsolatának kialakítása, a környezet elemeinek és folyamatainak védelme és a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosítását fogalmazza meg.

Legfontosabb alapelvei: a megelőzés, az elővigyázatosság, a leghatékonyabb megoldás, a helyreállítás, a felelősség, az együttműködés, a tájékozódás és a nyilvánosság. A törvény 54. § 1. cikkelye szerint „minden állampolgárnak joga van a környezeti ismeretek megszerzésére és ismereteinek fejlesztésére”. A nevelés állami és önkormányzati feladat. Legfontosabb dokumentumaként a NAT-ot, a Nemzeti Környezetvédelmi Programot (illetve annak részeként a Nemzeti Környezet-egészségügyi Akcióprogramot) említi.

A **Természetvédelmi törvény** (1996. évi LIII. törvény) kimondja, hogy a természeti értékeink védelme, a természetvédő szemlélet kialakítása elsődleges állami feladat. Kiemelt szerepet kell biztosítani a természet értékeinek megóvásában a civil szférának, az állampolgároknak, hiszen a nemzeti kincsnek minősülő természeti értékeink megőrzése az állampolgárok és önszerveződő csoportjaik aktív részvétele nélkül nem lehetséges.

Az 1997. évi XLI. **törvény a halászatról és a horgászatról** is számos környezeti nevelési feladatot tartalmaz (tanfolyamok, vizsgák, fajismeret, természetvédelem).

A **géntechnológiai tevékenységről** szóló XXVII. **törvény** 30. és 31. §-a foglalkozik az oktatással, a képzéssel és a tájékoztatással. Ennek értelmében „Az állami feladatok ellátása során a Kormány gondoskodik arról, hogy a géntechnológiával módosított szervezetek felhasználóival, fogyasztóival az iskolai és az iskolán kívüli oktatás, képzés, tájékoztatás keretében ismertetésre kerüljön a géntechnológia lényege és alkalmazásai, az így módosított szervezetek használatának környezeti, egészségügyi, gazdasági, társadalmi hatásai és kockázatai”.

Az **állatok védelméről és kíméletéről** szóló 1998. évi XXVIII. **törvény** célja, hogy elősegítse az állatvilág egyedeinek védelmét, fokozza az emberek felelősségtudatát az állatokkal való kíméletes bánásmód érdekében, valamint meghatározza az állatok védelmének alapvető szabályait. A törvény kimondja, hogy az oktatás során állatkísérletek elvégzésére a diákokat nem lehet kötelezni.

Nemzeti Környezetvédelmi Program (a Kormány 2031/1998. határozata) helyzetértékelése szerint: „A környezetvédelemben felmerülő problémák jelentős része vezethető vissza arra a tényre, hogy Magyarországon még nem megfelelő szintű a környezeti tudatosság foka. A lakosság ismeretei a környezetről, a környezetvédelemről, annak megóvásáról hiányosak, és többnyire nem megfelelő színvonalúak.”. A társadalmi részvétel és tudatosság erősítésében kiemelkedő szerepe van a közoktatási, felsőoktatási és kulturális intézményekben folyó tevékenységnek.

1999-ben elkészült a **Nemzeti Biodiverzitás Stratégia**, a Globális Környezeti

Alap és az UNEP (ENSZ) támogatásával. Az akcióprogram elkészítését az 1992-es Rió de Janeiróban megrendezett Környezet és Fejlődés Konferencián aláírt – általunk 1995-ben ratifikált biodiverzitás egyezmény – tette feladatunkká. E szerint minden államnak joga és kötelezettsége megőrizni saját természeti értékeit, gazdaságát, és az abból szerzett tudást. Ez csak társadalmi összefogással valósítható meg.

A 2000. évi **hulladékgazdálkodásról szóló XLIII. törvény** 54. §-a kimondja, hogy a Kt. 54-55. §-ában foglaltak alapján a hulladékgazdálkodással kapcsolatos ismereteket oktatni kell, azok a Nemzeti Alaptanterv részét képezik. Ezeknek az ismereteknek az oktatásával és terjesztésével – az állami, önkormányzati intézmények és más szervezetek bevonásával, valamint közszolgálati hírközlő szervek igénybevételével – elő kell segíteni, hogy a társadalom környezeti kultúrája növekedjen.

2.17.1.2. Helyzetelemzés, helyzetkép

2.17.1.2.1 Az iskola helye és épülete

Az épület régi (1928.), felújítása, korszerűsítése, bővítése, átépítése energiatakarékosabbá tétele folyamatosan zajlik. Az épületen belül nagy gondot fordítunk a rendre, a tisztaságra és az iskola szépítésére. A karbantartó és a takarító személyzet mellett minden tanár odafigyel arra, hogy a nap folyamán a munka megfelelő környezetben folyhasson.

2.17.1.2.2 Az iskola működése környezeti nevelési szempontból

A környezeti nevelés korábban is szerepelt nevelési programunkban. Hisszük és tanítjuk, hogy a minket körülvevő világot Isten teremtette, s ránk, emberekre bízta, hogy jó sáfárai legyünk annak. A különböző tantárgyak tantervében, az osztályfőnöki órákon, az iskolán kívüli programokon és a napközis foglalkozások keretében is rendszeresen tanítjuk diákjainkat környezetük védelmének fontosságára.

A szép, barátságos, virágos iskolaképre is nagy hangsúlyt fektetünk, kialakításába a tanulókat is bevonjuk. Ügyelünk az iskola tisztaságára. A nevelők feladatához tartozik az osztálytermek és a folyosók tisztaságának felügyelése. Minden osztályban van hetes, az ő feladata a terem szellőztetése, nap közben illetve nap végén tanuló társainak rendrakásra való buzdítása.

2.17.1.2.3. Erőforrások

A környezeti nevelési munkánk céljainak eléréséhez elengedhetetlen feltétel, hogy az iskolai élet résztvevői egymással, valamint külső intézményekkel, szervezetekkel jó munkakapcsolatot, együttműködést alakítsanak ki. A résztvevők és a közöttük kialakuló együttműködés egyben környezeti nevelési munkánk erőforrása is.

Személyi erőforrások:

Belső erőforrások:

Tanárok: Az iskola minden tanárának feladata, hogy környezettudatos magatartásával, munkájával példaértékű legyen a tanulók számára. Ahhoz, hogy az iskolai környezeti nevelés ill. oktatás közös szemléletben és célokkal valósuljon meg, ki kell alakítanunk, illetve tovább kell fejlesztenünk a szaktanárok együttműködését. Azoknak a kollégáknak, akik most kívánnak bekapcsolódni az iskolai környezeti nevelési munkába, a tapasztaltabb kollégák tanácsokat, javaslatokat adnak. A közös munka áttekintése vezetőségi feladat, a koordinátori szerepet az iskolai szabadidő-szervező tanár látja el.

Diákok: Az iskola minden diákjának feladata, hogy vigyázzon környezetére és figyelmeztesse társait a kulturált magatartásra. Ebben kiemelkedő feladata van az iskolai diákönkormányzatnak, az osztályközösségeknek, valamint a környezet védelme iránt különösen érdeklődő és elkötelezett tanulókból álló diákcsoporthoz.

Tanárok és szülők: Az iskolai környezeti nevelés területén is nélkülözhetetlen a szülői ház és az iskola harmonikus együttműködése. Fontos, hogy a szülők megerősítsék gyermekeikben azt a környezettudatos magatartást, amit iskolánk is közvetíteni kíván. Iskolánkban ez egyrészt azon keresztül valósul meg, hogy az elsajátított viselkedési formákat, ismereteket otthon is alkalmazzák a tanulók, másrészt az egyes környezeti nevelési programjainkon a szülők is részt vesznek.

Nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak: Az iskola adminisztrációs és technikai dolgozói munkájukkal aktív részesei környezeti nevelési programunknak. Az iskolai adminisztráció területén fontos feladatunk, hogy csökkentsük a felesleges papírfelhasználást (pl. féloldalas papírlapok használata, kicsinyített és kétoldalas fénymásolás, digitális információáramlás), folyamatosan gyűjtsük a hulladékpapírt és a kifogyott nyomtatópatront. Példamutató, ha a tanulók látják, hogy az iskola épületének takarítása során környezetkímélő, az egészségre nem ártalmas

tisztítószeret használunk. Az iskolai szelektív hulladékgyűjtés továbbfejlesztéséhez a takarítók aktív, környezettudatos munkájára is szükségünk van.

Külső erőforrások:

Fenntartó: Mivel a fenntartó határozza meg az általa fenntartott intézmények profilját és költségvetését, ezért a fenntartóval való kölcsönös együttműködés – az iskola egész életén belül – a környezeti nevelési programunk megvalósítása szempontjából is fontos. Az iskola igazgatójának feladata, hogy a fenntartóval való egyeztetés során a lehető leghatékonyabb helyzet megteremtését elérje. Célunk, hogy a fenntartó a kötelező támogatáson túl is finanszírozza az iskolai környezeti nevelési programokat.

Környezeti neveléssel is foglalkozó intézmények: A tanórai és tanórán kívüli környezeti programot színesebbé és tartalmasabbá teszi a különböző intézmények meglátogatása. Iskolánk számára ilyen szempontból kiemelkedően fontosak a múzeumok, az állatkertek és a nemzeti parkok. Ezeket a látogatásokat a tanórákon készítjük elő. Iskolai tanulmányai során, minden tanulónak legalább egy környezeti témájú intézménylátogatáson részt kell vennie. Az adott intézménnyel a kapcsolatot a munkaközösségek egy megbízott tanára tartja.

Civil szervezetek: A civil szervezetek szakmai ismereteikkel és programjaikkal segítik környezeti nevelési munkánkat. Szükséges, hogy több, az egész tantestületet érintő környezeti témájú előadás és foglalkozás legyen a jövőben. A civil szervezetekkel való iskolai szintű kapcsolattartás vezetőségi feladat. A szaktanárok egyénileg alakítanak ki kapcsolatot az egyes civil szervezetekkel.

Hivatalos szervek. A hivatalos szervek egyik feladata annak ellenőrzése, hogy környezetvédelmi és egészségügyi szempontból megfelelően működik-e az iskola. Javaslatokra, véleményükre építeni kívánunk az iskolai környezet kialakításában.

Anyagi erőforrások

Céljaink megvalósításához az anyagi fedezetet egyrészt az éves költségvetés részeként a fenntartótól, valamint ezen tárgyú pályázatok megpályázásával kívánjuk megteremteni.

2.17.2 Alapelvek, célok

2.17.2.1 Általános célok, értékek a keresztény iskolában folyó környezeti nevelésben

Az iskola hitvallása

- A keresztény világnézet kiindulópontja az, hogy a Biblia Istennek az életre vonatkozó hiteles szava. Az Írás Istentől ihletett ön-kinyilatkoztatás, amely engedelmességet és választ igényel.
- Isten embereknek teremtett bennünket. Mint ilyenektől, azt kívánja, hogy gondoljuk végig azokat az életre vonatkozó elveket, amelyeket a Szentírásban, a teremtésben és Jézus Krisztus személyében számunkra kijelentett, és cselekedjünk azok szerint.
- A Biblia felhatalmazza az embert, hogy uralkodjon és munkálkodjon a földön /I.Móz.1:28, 2:15/. A föld felett uralkodni azt jelenti, hogy a többiek javára alakítani és szolgálni. Jézus élete erre a példa, aki minden hatalmát feladta értünk.
- Isten az embereket képmásaiként /I.Móz.1:27/ arra hívja el, hogy fejlődjenek és bontakoztassák ki lehetőségeiket egy szerető és dinamikus Isten munkatársaiként, környezetük alakításában.
- Isten az Ő teremtett világát, annak teljes bonyolultságával az emberre bízta, hogy védelmezze, gondozza azt. Felelős sáfárai kell hogy legyünk Isten ajándékának, a Földnek, azon belül hazánknak és közvetlen környezetünknek, úgy, hogy ennek minden élő teremtmény hasznát lássa és így Isten dicsőségét szolgálhassa.

Ennek szellemében kívánjuk nevelni a ránk bízott gyermekeket, és programjainkkal a szülők és a környék lakóinak környezet- és egészségtudatos magatartását is fejleszteni kívánjuk.

2.17.2.2 Hosszú távú pedagógiai célok

- az általános célokra vonatkozó érték- és szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása
- az ökológiai gondolkodás kialakítása, fejlesztése
- rendszerszemléletre nevelés
- holisztikus szemléletmód kialakítása

- fenntarthatóságra nevelés
- a környezetetika hatékony fejlesztése
- érzelmi és értelmi környezeti nevelés
- tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés
- a környezettudatos magatartás és életvitel segítése
- az állampolgári – egyéb közösségi – felelősség felébresztése
- az életminőség fogyasztáson túlra mutató alkotóinak keresése
- az egészség és a környezet összefüggéseinek feltárása
- helyzetfelismerés, ok–okozati összefüggések
- problémamegoldó gondolkodás, döntésképesség
- globális összefüggések megértése
- létminőség választásához szükséges értékek, viselkedési normák kialakítása

2.17.2.3 Konkrét célok és feladatok

- természeti – épített – szociális környezetünk ismerete, óvása, fejlesztése
- helyi értékek és problémák feltérképezése
- helyi célok megfogalmazása (pl. öreg fák megóvása, faültetés, madárvédelem, hulladék, energiatakarékosság, helyi védettség stb.)
- lakóhely megismerése (értékek, gondok – a megoldás módjai)
- hagyományok védelme: család – iskola – település – nemzet szinteken
- azonosságtudat fejlesztése a fenti szinteken
- a szülőkkal, az iskola környezetében élőkkel a kommunikáció fejlesztése

Az iskola elhelyezkedéséből adódó jellemzők	Célok	Tevékenység, feladat (a még megvalósítandók, ill. a folyamatos tevékenységek kiemelése)
Nagy forgalom	Közlekedési biztonság növelése A kerékpáros és gyalogos közlekedés segítése	<ul style="list-style-type: none"> ➤ közlekedésbiztonsági ismeretek kiemelt tanítása ➤ kerékpárral közlekedők számára biciklitároló ➤ - biztonsági felszerelések használatának ösztönzése
Zaj	Csökkentés	<ul style="list-style-type: none"> ➤ - fák, cserjék ültetése
Légszennyezés	Csökkentés	<ul style="list-style-type: none"> ➤ gyomtalanítás, parlagfű-irtás

Szemét	Tiszta, egészséges környezet	<ul style="list-style-type: none"> ➤ szeméttárolók sűrítése ➤ szelektív hulladékgyűjtés, (papír, olaj, fémdoboz, szárazelem) komposztálás ➤ felvilágosító előadások az egészségkárosító anyagokról és a fertőzési veszélyekről ➤ utak sózása helyett ásványi őrlemény használata
Az iskolabelső	Tiszta, meghitt környezet	<ul style="list-style-type: none"> ➤ festések, felújítások, a dekorációhoz falitáblák, élősarkok, akvárium, madarak ➤ portalanítás (atkák-allergia) ➤ gyakori szellőztetés ➤ lábtörlők alkalmazása
Energia-felhasználás	Takarékos fűtés	<ul style="list-style-type: none"> ➤ gázkazán szabályozása ➤ nyílászárók javítása
Világítás	Egészséges, takarékos	<ul style="list-style-type: none"> ➤ fénycsövek cseréje
Vízfelhasználás	Egészséges ivóvíz, vízfogyasztás csökkentése	<ul style="list-style-type: none"> ➤ víztakarékos öblítés, csapok karbantartása, a klórozott szénhidrogéneket kiszűrő víztisztítók alkalmazása
Csatorna	A csatorna karbantartása	<ul style="list-style-type: none"> ➤ biológiai lebontók alkalmazása ➤ - ecetsav, moss- szóda, borax, szódadikarbóna és egyéb környezetbarát takarítószer alkalmazása
Az iskola eszközellátottsága	A tanítás-nevelés élményközpontúságának növelése, az esztétikai érzék fejlesztése, egészséges személyiség	<ul style="list-style-type: none"> ➤ a tantermekben írásvetítő, TV, video és számítógép ➤ esztétikus dekorációk, falitáblák, szemléltetőanyagok

- A gyermekekben hajlandóságot ébreszteni az aktív részvételre, kialakítani a tenni akarást a problémák megoldására, kifejleszteni az eredményes konfliktuskezelés cselekvő képességét, aktivitást és jó együttműködést.
- Érzékennyé tenni a gyerekeket a harmonikus környezet szépségének befogadására, élvezetére.
- Segíteni a környezeti folyamatok, összefüggések megértését, a környezettudatos életvitel kialakítását, lehetővé tenni a természet teljességének, osztatlan egységének megérzését, az ehhez kötődő pozitív emóciók megélését, a környezetérzékenység javulását.
- Megvalósítani a helyes döntések meghozatalához szükséges ismeretek átadását, a magatartások, viszonyulások, értékrend, pozitív jövőkép és környezeti etika kialakulásához nélkülözhetetlen élményhelyzetek biztosítását.
- Lehetővé tenni a problémák, jelenségek sokoldalú megközelítésének, látásmódjának kialakítását.
- Felkészíteni a gyerekeket, hogy ha lehetőségük van választani, dönteni akkor a környezetkímélő termékeket, technológiákat részesítsék előnyben. Kialakítani a gyerekekben a károsodásokat megelőző gondolkodást, megismertetni a gyerekekkel a takarékos és mértékletes életvitel lehetőségeit.
- Kis létszámú osztályok fenntartása, ahol a pedagógusok jobban oda tudnak figyelni a gyerekek előrehaladására, problémáira. A kis létszám lehetővé teszi, hogy felfedezzük a gyerekek bizonyos irányú tehetségét, és módunkban áll érdeklődési körüknek megfelelően terelgetni őket azon az úton, melyen tehetségüket kibontakoztathatják. A kis közösségi létszám lehetővé teszi a könnyebb együttműködést, a szereteten alapuló nevelés szolgálatát.
- A környezeti nevelés beépítése a természettudományokon kívüli tantárgyakba (technika-életvitel, történelem, társadalomismeret-etika, művészeti tárgyak), ez lehetővé teszi, hogy az összetett és bonyolult környezeti jelenségeket, folyamatokat könnyebben megértsük több tudomány eredményeinek felhasználásával, a sokoldalú megközelítéssel.
- Konkrét természetvédelmi és környezetvédelmi oktatás a felsőbb évfolyamokon a természetismeret, illetve biológia tantárgy keretében.
- Ökológiai szemlélet tükröződése a természetes életközösségek sokféleségének megfigyelésével, a környezetben bekövetkező változások nyomon követésével, az élőhelyek megóvásával, megfelelő irányítással történő természetvédelmi tevékenységgel.

2.17.3. Tanulásszervezési és tartalmi keretek

2.17.3.1 Tanórai keretek

Tanórákon történik azon ismeretek megalapozása, szemlélet formálása, amely során lehetőség van a helyes értékrend, természethez fűződő viszony kialakítására. Ez minden szaktanár feladata, a megvalósítást viszont nagymértékben befolyásolja, hogy milyen tantárgyról is van szó. Több tantárgy oktatását többé-kevésbé a környezeti nevelési komponensek eddig is tartalmazták, de ezek tervszerű alkalmazása, összehangolása gondos tervezést igényel.

A tanórákon hozzárendeljük az adott témákhoz a megfelelő környezetvédelmi vonatkozásokat. Az óra jellege határozza meg, hogy melyik problémát hogyan dolgozzuk fel. Kiemelt helyet kapnak a hétköznapi élettel kapcsolatos vonatkozások, amelyekhez a diákoknak is köze van. Különböző interaktív módszereket használva adjuk át az ismereteket, de jelentős szerepet kap az önálló ismeretszerzés is. A szemléltetés hagyományos, audiovizuális és informatikai lehetőségeit is felhasználjuk, alkalmazzuk. Így az élményszerű tanításra lehetőség nyílik. Fontosnak tartjuk, hogy a diákjaink komoly elméleti alapokat szerezzenek, mert véleményünk szerint így lehet csak okosan, átgondoltan harcolni a környezet megismeréséért.

2.17.3.1.1 Környezeti nevelés tantárgyi keretek közt az alsóbb évfolyamokon (7-8.)

A környezeti nevelés átfogja a tantárgyak teljes körét, valamennyi tantárgy ismeretanyagába beépítve, integrált módon történik. A kezdő évfolyamokon inkább az érzelmi beállítódás alakítása, a természettel, a környezettel való ismerkedés és „környezetbarát” szokások formálása a fő cél, később fokozatosan alakul ki a tudatosság és elkötelezettség szintje.

A környezeti nevelés tantervbe illesztésének egyik megvalósítási módja a „beleoldás”. Beleoldásnak vagy tematikus tanításnak nevezzük azt a módszert, amikor a környezeti nevelési fogalmakat, feladatokat és példákat a már meglévő tantervi célkitűzésekbe építik be. Ezt a módszert alkalmazhatjuk egyetlen téma tanításánál, vagy úgy is, hogy az egész tantervet áthatja a környezeti nevelés szemlélete. A megszokott tananyag kiegészítését és kibővítését adják a környezeti nevelési témák.

A beleoldás módszerének előnye, hogy könnyű megvalósítani. Ahol csaknem minden tantárgyat egyetlen pedagógus tanít, magától értetődő módon bele lehet szőni az órák anyagába a környezeti nevelési témákat. Eredményességének oka, hogy itt nyílik a leginkább lehetőség arra, hogy a szokásos napi tevékenységen belül helyet találjanak a környezeti nevelésnek.

A **környezetismeret** tantárgy az elemi környezeti nevelésnek a fókuszpontja azáltal, hogy óráin tervszerűen és intenzíven történik a tanulók környezeti attitűdjének és ismereteinek fejlesztése. Személyes tapasztalatokra, élménygyűjtésre épül. Integrálja a természeti és társadalmi jelenségeket. A tanulói tevékenységek állnak az órák megtervezésének középpontjában. A tantárgy koncentrációs lehetőségeket kínál: lehetővé teszi az anyanyelvi, matematikai, esztétikai és a környezeti nevelés összehangolását.

A **magyar nyelv és irodalom órákon** környezeti neveléshez kapcsolódó tevékenység lehet pl. a mindennapi életből, természeti környezetből vett témán alapuló szépirodalmi művek, versek, prózai alkotások, ismeretterjesztő szövegek tanulmányozása, elemzése. Néhány példa az alkalmazható módszerekből:

- kapcsolat keresése az olvasott szöveg és a tanuló saját élményei, tapasztalatai között
- szereplők cselekedeteinek értékelése
- érzelmek és tulajdonságok megfigyelése, kérdések és válaszok megfogalmazása
- emberi kapcsolatok felismerése, több szempont figyelembevétele

Matematika: Szöveges feladatokban valódi adatokat felhasználása a tanítás során, például egyes vadon élő fajok egyedszámának, vagy az emberi népesség számának alakulása. Keressék meg más adatok hozzáférési forrásait, és az adatokat használják fel különböző típusú feladatok (algebrai műveletek, grafikonok készítése stb.) megfogalmazásánál. Jelentős szemléletformáló hatása lehet valós, a saját meteorológiai mérőállomáson gyűjtött adatsorok alapján összeállított feladatoknak is.

A **testnevelés** eszköze lehet pl. a mozgás örömeinek átélése, a szabad levegőn tartózkodás fontossága. Az időjárás elemeinek közvetlen megtapasztalása. Lehetséges témák, tevékenységek, pl.:

- gyalogos, kerékpáros túrák,
- a természeti környezet sajátosságai,
- helyes viselkedés a természetben,
- tájékozódás terepen,
- a zaj is szennyezi a természetet.

Rajz és vizuális kultúra: A művészeti tárgyak alkalmasak a kérdéskör érzelmi megközelítésére, a természet és az ember alkotta környezet szépségeinek művészi bemutatására. E tárgyak hatásosan fel tudják hívni a figyelmet az értékvesztésre, az uniformizálódásra, kulturális örökségünk megőrzésének fontosságára (módszer lehet pl. hulladékok felhasználása „művészeti” alkotások létrehozásához, virágok, csigaházak, termések gyűjtése, lenyomatok készítése).

2.17.3.1.2 Környezeti nevelés tantárgyi keretek közt a felsőbb évfolyamokon (9-12.)

A környezeti nevelés alapvető pillérei a **természettudományi** tantárgyak: biológia, földrajz, fizika, kémia, matematika. E tantárgyak tanulása során szerzi a tanuló a természetre vonatkozó ismeretek, összefüggések, kölcsönhatások sokaságát. Védni, szeretni csak azt lehet, amit ismerünk. Környezetünk élővilágának ismerete nemcsak tananyag, hanem a szemléletformálás nagyon fontos eszköze is.

A **társadalomtudományi** tantárgyak feladata, hogy a társadalomszerveződés, valamint az emberi viselkedés és kultúra irányából közelítse meg a kérdést. A környezeti válság megoldása nem képzelhető el a jelenlegi társadalmi viszonyok meghaladása nélkül. A korábbi döntések elemzése segíti a jelenben való eligazodást, növeli a jövő iránti felelőséget. Ezek a tárgyak útmutatást adnak a környezeti gondok felismeréséhez és megoldásához, a közügyekben való részvételhez. A humán tárgyak feladatai közé tartozik az is, hogy bemutassák a fogyasztói modell helyett javasolt utakat, a környezeti válság kezeléséhez és megoldásához szükséges világnézet, erkölcsi értékrendet, valamint a rendelkezésre álló gazdasági és jogi eszközöket.

Az **anyanyelv, idegen nyelvek és a matematika** oktatása során a környezeti nevelés lehetősége lehet például: újságcikkek elemzése, fordítása, amelyek környezeti problémákkal, azok sikeres megoldásával foglalkoznak, szituációs játékok játszása, a megszerzett ismeretek környezetvédelmi szakterületen való alkalmazásának bemutatása, illetve ilyen témájú gyakorlati példák alkalmazása. Jelentős szemléletformáló hatása lehet például valós, a saját meteorológiai mérőállomáson gyűjtött adatsorok felhasználásának matematikai és fizikai számítási feladatokban.

A **művészeti tárgyak** alkalmasak a kérdéskör érzelmi megközelítésére, a természet és az ember alkotta környezet szépségeinek művészi bemutatására. E

tárgyak hatásosan fel tudják hívni a figyelmet az értékvesztésre, az uniformizálódásra, kulturális örökségünk megőrzésének fontosságára (egy módszer lehet pl. hulladékok felhasználása „művészeti” alkotások létrehozásához).

A **test- és egészségnevelési tárgyak** a környezet és az egészség szoros kapcsolatának megértésével, és az igények kialakításával teheti a legtöbbet.

2.17.3.1.3 Osztálykirándulások

A környezeti nevelés egyik hatékony módszere a tantárgyi időben szervezett terepi program, az osztálykirándulás szervezése. A helyi tanterv megvalósulását szolgálja. A valóságos környezet megismerésére, értékeinek befogadására, a problémák értelmezésére támaszkodik. A kirándulásokon az érzéki-megismerő tanulás, a cselekvő- felfedező magatartás dominál. Ösztönzi a kollektív és egyéni érdeklődés kialakulását. A szabad idő megszervezése, az önkiszolgálás, a tanulási helyzeteken kívüli csoportos tevékenységek és együttesen megélt élmények képezik fontos előnyeit. Jelentős személyiség és közösségfejlesztő hatású. A kirándulások időpontját munkatervünkben előre meghatározzuk. Megszervezéséért az osztályfőnök felelős. A kirándulás költségeit (útiköltség, étkezés, belépők) a tanulók fedezik, melyet az osztályfőnök a szülőkkel előzetesen megbeszél.

2.17.3.2. Tanórán kívüli lehetőségek

A tanulók környezeti ismereteinek bővítésével, rendszerezésével, az összefüggések feltárásával meg kell alapozni, hogy az iskolában lehetővé váljon a környezetért, a jövő generációkért felelős viselkedést vállaló személyiség formálása.

A választott programok és az alkalmazott módszerek

- fejlesszék a tanuló szociális képességeit,
- adjanak lehetőséget új ismeretek megszerzésére,
- rendszerezék, szelektálják, mélyítsék el a már meglévő ismereteket,
- ösztönözzenek az egészséges, környezetbarát életmód elsajátítására,
- alakítsanak ki környezeti érzékenységet, helyes szokásokat, viselkedési normákat,
- mutassanak követendő mintákat,

- ösztönözzenek felelősségteljes cselekvésekre, tárják fel, hogy mit tehet a tanuló egyéni életében a környezeti problémák megoldása, megelőzése érdekében.

Tisztasági verseny

A tanulócsoporthoz közti verseny kiterjed a tanterem, a taneszközök rendjére, az öltözőszekrények rendezettségére, mindezek tisztaságára. A díjazás tanév végén történik.

Diavetítéses természetismereti előadások

Az erdei iskolákat és a terepgyakorlatokat követően ezekhez kapcsolódó, saját fotóanyagra épülő diavetítéses előadásokat tartunk a csoportoknak.

Kis kézműves foglalkozások

Minden alsó évfolyam számára évente két alkalommal, napközis foglalkozások keretében természetes anyagokra és hagyományos kézműves technikákra épülő foglalkozásokat tartunk. Egy foglalkozáson egyszerre egy tanulócsoporthoz vesz részt.

Kiselőadók fóruma

Minden második évben kiselőadói fórumot rendezünk, ahol a jelentkezők – osztályonkénti forduló után – az egész iskola előtt mutathatják be saját, természettudományos témájú előadásukat. Nem verseny, minden előadó díjazásban részesül.

A környezetvédelem jeles napjai

A természet és környezetvédelem jeles napjairól a tanórákba beépítve illetve külön programokat szervezve emlékezünk meg és tudatosítjuk a jelentőségüket. A nap jellegének megfelelő vetélkedőt, akciót vagy kirándulást szervezünk, illetve pályázatot írunk ki.

Február 2.	Vizes Élőhelyek
Március 6.	Nemzetközi Energiahatékonyság Nap
Március 22.	Víz Világnapja
Március 23.	Meteorológiai Világnap
Április 3.	Csillagászati Világnap
Április 4.	Laboratóriumi Állatok Napja
Április 7.	Egészségügyi Világnap

Április 22.	Föld Napja
Április 24.	Kísérleti Állatok Védelmének Napja
Május 8.	Nemzetközi Vöröskereszt Napja
Május 10.	Madarak és Fák Napja
Május 15.	Állat- és növényismeret napja (Magyarországon)
Május 15.	Nemzetközi Klímaváltozási Akciónap
Május 18.	Múzeumi Világnap
Május 24.	Európai Nemzeti Parkok Napja
Május 31.	Dohányzásmentes Világnap
Június 5.	Környezetvédelmi Világnap
Június 8.	Óceánok Világnapja
Június 17.	Világnap az Elsivatagosodás Ellen
Június 21.	A Nap Napja
Június 25.	Barlangok Világnapja
Július 11.	Népesedési Világnap
Augusztus 9.	Állatkertek Napja
Szeptember 16.	Ózon Világnapja
Szeptember 22.	Autómentes Nap
Szeptember 23.	Takarítási Világnap
Október 1.	Habitat Világnap
Október 4.	Állatok Világnapja
Október 8.	Madárfigyelő Világnap
Október 8.	Természeti Katasztrófák Elleni Védekezés Világnapja
Október 10.	Lelki Egészség Napja
Október 15.	Nemzeti Gyaloglónap
Október 16.	Élelmezési Világnap
Október 21.	Földünkért Világnap
Október 31.	Takarékossági Világnap
November 17.	Füstmentes Nap
November 27.	Fogyasztásszüneteltetési Nap
December 1.	AIDS Elleni Világnap
December 29.	Biodiverzitás Védelmének Napja

ÖKO szakkör

A szakkör a kutató típusú, önállóan vizsgálódni szerető tanulók fejlesztésének nagyon jó színtere. Az ÖKO szakkör állatkerti foglalkozásokat tart, a Természettudományi Múzeumba látogatnak el, madáretetőt készítenek és helyeznek el. Időjárási megfigyeléseket végeznek, segítenek az iskola környékének és a játszótérnek a tisztántartásában.

Túraszakkör

Havi két alkalommal, szombati napokon a környékbeli hegységekbe egész napos, évente kétszer egész hétvégés kirándulásokat szervezünk az ország távolabbi pontjaira.

Hulladék program

Válogatott hulladékgyűjtés az osztálytermekben: Az osztályok mindennapi élete során az osztálytermekben „termelődt” hulladék válogatott gyűjtését, és elhelyezését szeretnénk megoldani, valamint célunk az ezzel kapcsolatos háttérismeretek, viselkedésformák elsajátíttatása. Ennek jövőbeni hozadéka az lesz, hogy a tanuló megismerkedik a szelektív hulladékgyűjtés és kezelés alapjaival, ami így beintegrálódhat a család élettevékenységébe. A gördülékeny működtetés feltétele a folyamatok gondos megtervezése.

Tanösvény program

Programunk során a gyerekek szakmai vezetéssel ismerkednek meg a lakóhelyük közelében található természeti értékekkel. A kirándulásokat követően a tanösvény látogatáshoz kapcsolódó diavetítéses előadást tartunk a csoportoknak. A természetismereti tárgy tanítása során sokrétűen építünk a terepgyakorlatok és az előadások élményeire.

Tanulói pályázatok

Egy-egy környezetvédelmi probléma, témakör önálló kutatása, feldolgozása. A tanulók motiválása a legjobb munkák díjazásával történik. A születendő munka formája sokféle lehet: rajz, fotó, film, interjú, irodalmi alkotás.

Zöldesítés

Az iskola előtti park füves területét megvédjük. A környezetvédelmi jeles napokhoz kapcsolva vagy önálló programként, a szülők illetve az iskola-közeli (lakótelep) lakosság megnyerésével cserjék, fák ültetésével szépíthetjük környezetünket és a zajtól, portól védhetjük szervezetünket.

Vetélkedők, tanulmányi versenyek

Az érdeklődő, ambiciózus tanulókat ösztönözzük arra, hogy vegyenek részt helyi, regionális és országos versenyeken.

Kaán Károly Természet és Környezetismereti Országos Verseny
Herman Ottó Országos Biológia Verseny
Balogh János Országos Környezet – Egészségvédelmi Csapatverseny

Városismereti program

A Diákönkormányzattal való együttműködés keretében szervezzünk olyan programokat, amelynek során megismerhetik a gyerekek a szűkebb és tágabb környezet jellemző épületeit, tereit és egyéb objektumait. Az ismereteket vetélkedők illetve kiállítások formájában lehet még jobban rögzíteni a tanulókkal.

Művészeti csoportok, ünnepségek

Néhány problémára megpróbáljuk ráirányítani a figyelmet a művészet eszközeivel. Irodalmi műsort szervezünk (pl. Föld napja, Víz világnapja) és felhasználjuk a drámapedagógia korszerű módszereit is. Természetes anyagok felhasználásával készítjük el a környezetbarát lakóház, porta modelljét.

Kézműves foglalkozás

A természet adta anyagok (termések, levelek, tollak, csigaházak stb.) illetve az újrahasznosítható hulladék-anyagok felfelhasználásával különböző díszeket, kompozíciókat készíthetünk, amelyekből kiállítás vagy vásár is szervezhető (pl.: Karácsonyi vásár)

Líceumi Napok

Az iskolai programnak mindig lehet környezet-egészségügyi része is.

Sportnap

A szülőkkel összefogva egész naposra is tervezhetjük (szombat) és az egészséges ételek, italok, gyógyhatású készítmények vásárával, táncbemutatókkal, egészségi állapotfelméréssel is összeköthetjük.

Napközis szabadidős foglalkozások

Séta a környéken, termések gyűjtése

Látogatások

Állatkertben, múzeumban, botanikus kertben, arborétumban, tanyán, nemzeti parkban, szeméttelen, hulladékégetőnél, szennyvíztisztító telepen, papírgyárban. Ennek során előre megadott szempontsor vagy feladatlap segítségével buzdítsuk a gyerekeket az önálló felfedezésre, az ismeretek önálló feldolgozására.

Előadások

A nagyon jól sikerült környezet-egészségvédelmi tanulói kiselőadásokból illetve a kiírt pályázatok szóbeli védéséből rendezhetünk egy iskolai szintű programot is. A tanulók, tanárok, szülők környezet-egészségügyi nevelésének egyik hasznos módszere amellet, hogy fejleszti a tanulók helyes önértékelését és pozitív megerősítését. Hívhatunk meg ebben a témában jártas szülőket vagy szakembereket, sőt volt tanítványokat is!

Filmklub

Környezetvédelmi, egészségügyi problémákat tárgyaló filmek megnézése és utána beszélgetés, véleménycsere.

Szülői értekezletek:

Utalás a környezet-egészségvédelem néhány fontos elemére.

2.17.4. Módszerek

Szempontok a módszerek kiválasztásakor

- alkalmazkodjanak az életkori sajátosságokhoz
- vonjanak be minél több tanulót
- az iskola keretein túl is legyenek hatással
- a természetbe szervezett tevékenységek száma a lehető legtöbb legyen
- alapvetően pozitív szemléletet tükrözzenek, kerüljük a katasztrófedagógiát
- a lakóhelyi vagy közeli konkrét példára alapozzanak, kötődjenek a napi élethez
- nyújtsanak sok élményt a tanulónak
- az érzelmeken át hassanak
- a személyes megtapasztaláson alapuljanak
- együttműködésen alapuljanak (teljes tantestület, egyéb iskolai dolgozók, külső szövetségek, szülők stb.)
- alapozzanak a korosztály kíváncsiságára, versenyszellemére, öntevékenységére, megismerési vágyára, korszerű technikai ismeretére
- legyen bennük sok játékos elem

Játékok

- Szituációs
- Memóriafejlesztő
- Kombinációs
- Érzékelést fejlesztő
- Ráhangolást segítő
- Bizalomerősítő
- Kapcsolatteremtést segítő
- Drámapedagógia

Modellezés

- Hatásvizsgálatok
- Rendszermodellezés
- Előrejelző
- Működő modellek készítése, elemzése

Riport

- Kérdőíves felmérés
- Direkt riportok
- Fotóriport

Projekt módszer

- Analízis – akció projektek

Terepgyakorlati módszerek

- Terepgyakorlatok
- Táborok
- Térképkészítés
- Egyszerű megfigyelések
- Célzott megfigyelések, mérések

Aktív, kreatív munka

- Természetvédelmi és fenntartási munkák
- Rekonstrukciós munkák
- Madárvédelmi feladatok
- Szelektív hulladékgyűjtés
- Rend- és tisztasági verseny

Közösségépítés

- Csoportszervezés a környezet-egészségügyi nevelés érdekében

Művészi kifejezés

- Vizuális művészet a környezeti nevelésben
- Irodalmi alkotások
- Zeneművészet
- Fotóművészet
- Táncművészet
- Népművészet
- Esztétikai érzékenység és élmény fejlesztése
- A tanulók önkifejezése a művészetek nyelvén

2.17.5. Taneszközök

A természetismereti órák eszközigényesek. Fontos, hogy milyen tárgyi felszereltségre építhetünk: szemléltetőeszközök, tablók, poszterek, képgyűjtemények, képi, vizuális információk. Ezen a területen is fontos előrelépni.

Környezetvédelmi vizsgálódásokhoz:

Víz-és talajvizsgáló készlet, savas eső felfogó tartály, mérőhenger, Petri csészék, kémcsövek, szűrők, határozók, mikroszkópok, tárgylemezek, fedőlemezek, indikátorok (alumínium, ammónia, kémhatás, nitrát, olaj, ólom, vízkeménység), glicerin, cellulux.

Elsősegélykészlet alapvető anyag:

10 öntapadó sebtapasz, 3 közepes méretű steril kötszer, 1 nagyméretű steril kötszer, 1 extra- nagy steril kötszer, 1 steril szempárna, 2 háromszögletű kötözőkendő, 2 krepp kötözőtekercs, 6 biztosítótű, eldobható műanyag kesztyű, olló, csipesz.

Applikációs képek:

Veszélyes, mérgező, gyúlékony anyagok, radioaktív anyagok, oxidálószer.

2.17.6 Az iskolai környezet

Iskolánk külső, belső megjelenésének tükröznie kell azt a szemléletet, hogy mindenki fontosnak tartja a környezet állapotának milyenségét, az egészséges, esztétikus környezet biztosítását a hatékony munkavégzéshez. Nem sokat ér a szavakban átadott tudás, ha az iskola egész működése, a dolgozóinak személyes példája ellentmond annak.

Ehhez mindenkinek – pedagógusoknak, technikai munkatársaknak egyaránt – tevékenyen hozzá kell járulnia a saját munkaterületén, tevékenysége során.

Az iskolai környezet természet közelivé formálásához az osztályteremben és az ablakokban a szobanövények gondozásával, akvárium és terrárium berendezésével járulhatunk hozzá. Az élőlények természetes közegükben való megfigyelése hasznos tapasztalatokat nyújt, igényességre nevel, hozzászoktatja a gyerekeket a növényekkel való gondoskodáshoz, s egyúttal a közvetlen környezetet is emberibbé teszi.

Általánossá kell, hogy váljon gimnáziumunkban a környezetbarát termékek használata a papírhasználattól az írószereken át a takarításig, tanórákon és az irodákban egyaránt.

A tantermek dekorálásához lehetőség szerint természetes alapanyagokat használjunk: színes karton, fa, textil, parafa. Kerüljük az egészségkárosító anyagokat tartalmazó termékeket (oldószeres ragasztó, alkoholos filc.). Műanyagokat csak indokolt esetben alkalmazzunk. A dekoráció legyen tartós, máskor is felhasználható.

- termék, folyosók, mellékhelyiségek, udvar tisztasága és esztétikus kialakítása
- növények, élősarok
- anyag- és energiatakarékos, környezetbarát iskolaműködtetés
- egészséges élelmiszereket árusító iskolai büfé
- szelektív hulladékgyűjtés
- pedagógusok és technikai dolgozók példamutatása
- iskolaújság zöld rovata

2.17.7 Kommunikáció

Iskolán belül:

Munkaértekezletek, faliújság, felelősök rendszere (DÖK), egyéni beszélgetések, iskolaújság, iskolagyűlések

Iskolán kívül:

Tájékoztató füzet, szülői faliújság, szülői értekezletek, iskolaszék, SZMK megbeszélések, szórólapok a lakóknak, lakógyűlések, kábel-tv, helyi újság, önkormányzati nyílt ülések, elektronikus levelek, faxok, levelek.

2.17.8 Minőségbiztosítás / minőségellenőrzés

A célok elérésének minősítése során a tevékenységek hatását vizsgáljuk a tevékenységekhez hozzárendelt megfelelési kritériumok tükrében. Ehhez bizonyos paramétereket mérnünk kell, és összevetni korábbi méréseink eredményével. Az elemzés eredménye alapján világossá válik, hogy mennyire lehetünk elégedettek a tevékenységekkel. Az elemzés eredménye tehát kiindulópontja lesz a programfejlesztési munkának.

A programok részeit képező tevékenységeket együttesen, a program szintjén érdemes vizsgálni és minősíteni.

A tevékenységek eredményességének, hatékonyságának mérése

A környezeti nevelés pedagógiai céljai, feladatai, illetve előírt követelményei határozzák meg azokat a tartalmakat, melyek értékelése a feladatunk. Nevelő tevékenységünk során – mint azt a korábbi fejezetekből láthattuk – szakítani szeretnénk a passzív befogadás rossz gyakorlatával. Az értékmegőrzésre, az értékteremtésre és értékátadásra vállalkoztunk, a gyermek teljes személyiségét fejlesztjük.

A pedagógus környezeti nevelési gyakorlatának színvonalát az alábbi elvárások megítélésével minősítjük:

- Rendelkezzenek mindazon ismeretekkel, szakmai hozzáértéssel és személyiségvonásokkal, amelyek a környezettudatosság és az együttélési morál alakítása során mintaként szolgálnak.
- Felkészülésüket hassa át az együttműködésre törekvés.
- Törekedjenek fenntartani az egyensúlyt a személyiség szabadsága és a munkavégzés rendje között.

- Tanulóik számára jól szervezett tevékenységek során biztosítanak sokoldalú, személyes tapasztalatszerzési lehetőséget és kommunikációs helyzetet.
- Adjanak alkalmat az önálló elemzés, szabály, sejtés tanulói megfogalmazásának.
- Segítsék a szabály, összefüggés, megállapítás napi élethelyzetekben megjelenő példáinak és a szükségszerűségek felismerését.
- Olyan lehetőségeket biztosítsanak, hogy a tananyag legyen természetes valóságában tanulmányozható, és élményt nyújtson.
- Szervezzék meg az egyéni és kooperatív tanulás formáit, biztosítsák a differenciálás lehetőségeit a képességek fejlesztésének folyamatában.
- A rendszerszemléletű gondolkodás kialakulását célozza meg.

A tevékenységek szervezése és koordinálása során biztosítsák:

- a tanulói kíváncsiság megőrzését;
- az aktivitás fenntartását és megerősítését;
- a belső motivációs bázis fejlesztését;
- az általános és különleges adottságok felismerését, fejlesztését;
- a megismerő és rövid úton célravezető stratégiák felismerését, lehetőségeit;
- a tanuló jogát véleményének megfogalmazására, a tévedésre, elgondolásainak módosítására, az új utak keresésére;
- az igények kialakulását a gondolatmenetek elemzésére; a problémamegoldás folyamatának tudatos tervezésére, megvalósítására és a szükséges következmények számbavételére is.

Ellenőrző - értékelő tevékenységünk szempontjai:

- Az ellenőrzés bizalomra épüljön, és az elért tudásszint megismerésére irányuljon. Ennek alapján lehetséges a további célmeghatározás.
- Mindig biztosítsuk a javítás lehetőségét, mely tükrözze a következetes igényességet.
- Az értékelés során a nevelő körültekintő, lényegre irányuló, tárgyilagos, egyértelmű információkat adjon, mely tükrözi a fejlődés irányát és fokát, minősítve a személyes előrehaladást és határozott instrukciókat adva a továbblépéshez.
- Fontos az összefüggések meglátásának segítése.

A környezet-egészségvédelmi nevelés eredménye nem mérhető olyan egzakt módon, mint a tantárgyi tudás. Az sem egyértelmű, hogy mi tekinthető az iskolai és mi a családi nevelés eredményének! A fejlődés folyamatos követése és az

iskolai célokkal történő összevetése alapvető nevelői kötelesség. Tanulóink neveltségi szintje és beállítódásának értékelése magatartásuk és szorgalmuk minősítéseként jelenik meg.

Eredményvizsgálatunk

- egyes tanulók esetében
- az iskolai cél- és értékrendszer megvalósulására
- a szociális képességek alakulására
- a beállítódások és értékorientáció fejlődésére
- a csoporthelyzet megismerésére
- a konfliktuskezelés módjára irányul.
-
- osztályközösségek esetében
- a csoportviszonyok alakulásának
- a közvéleménynek, a morális gondolkodásnak
- az informális kapcsolatrendszernek
- a tevékenységrendszernek a megismerésére irányul.

eredményvizsgálati módszereink a következők lehetnek:

- folyamatkövető megfigyelés
- célzott megfigyelés
- helyzetfelmérés (szociometriai vizsgálat)
- tevékenységelemzés
- egyéni és csoportos megbeszélés, interjú.

a nevelői követelmények teljesítésének ellenőrzési módszerei:

- a személyiségjellemzők és a feladatellátás minőségének megfigyelése
- spontán és irányított személyes beszélgetések
- írásos felmérés, illetve kérdőíves vizsgálat
- nevelői teljesítmény és dokumentáció elemzése
- a helytállás aktivitásának és minőségének követéses vizsgálata

2.17.9 Továbbképzések

Iskolán belül

A tantestület tagjainak az iskola környezeti nevelési programjának kidolgozásában és megvalósításában egyaránt részt kell venni. A kollégák helyi felkészítését tantestületi megbeszélésekkel, előadásokkal és iskolai továbbképzési napokkal segítjük. Környezetvédelem területén dolgozó pedagógusok, szaklapok és szakkönyvek biztosítják a folyamatos felkészítést, képzést.

Külső lehetőségek

A Környezet- és Természetvédő Oktatóközpont igényeknek megfelelően szervezi az akkreditált továbbképzéseket. Az országos szervezetek képzési programjairól folyamatosan kapunk tájékoztatást. Az iskola továbbképzési tervébe beépítjük a környezetvédelmi továbbképzéseket.

2.18 A fogyasztóvédelmi oktatás feladata

„A fogyasztóvédelem célja, a fogyasztói kultúra fejlesztése és tudatos kritikus fogyasztói magatartás kialakítása a tanulóknál.” (NAT)

A cél elérését a fenntartható fogyasztás fogalmának kialakítása, elterjesztése, és a fenntarthatóságnak a mindennapi életben fogyasztóként való képviselése jelenti. Az otthonról hozott helyes és helytelen fogyasztói szokások megismerését, javításának lehetőségeit kell feltárni tanulóink előtt. Fontos feladat a piac, a marketing, a reklám szerepének megismerése. Ki kell hangsúlyozni a takarékoságot és a gazdaságosságot számukra. A téma oktatására minden tantárgy esetében ki kell térni, de leginkább osztályfőnöki, természetismereti órákon van lehetőség. Tanórákon kívül iskolai vetélkedők, kirándulások, táborok szolgálhatják a tudatos kritikus fogyasztói magatartás kialakulását.